Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси ◊ TOŞKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 1995 йил 17 июнь, шанба • № 48 (10.724) • Эркин нархда сотилади

НАВОИЙ ВИЛОЯТИГА САФАР

Республика Президенти Ислом Каримов 14 июнь куни Навоий вилоятида бўлди. Маълумки, мазкур вилоят мамлакатимиз иқтисодий салоҳиятида муҳим ўрин тутади. Ўтиш даври мураккабликларига қарамасдан самарали фаолият кўрсатаётган саноат корхоналари, қаъри табиий бойликларга макон бўлган саховатли замин, меҳнаткаш халқ вилоят истиқболи янада порлоқ бўлишига ишонч уйғотади.

Шу куни Учқудуқ шаҳридаги 3-гидрометаллургия заводи ишлаб чиқариш қувватларининг биринчи навбати ишга туширилди. Ана шу муносабат билан бу ерда меҳнат жамоаси, корхона фахрийлари, жамоатчилик вакиллари иштирокида тантанали митинг бўлди. Уни Навоий вилоят ҳокими Ҳ. Ғаффоров очди. У мустақиллик боис қисқа муддатда ажойиб саноат корхонаси барпо этилгани, бу ерда қирқдан ортиқ миллат вакиллари елкама-елка меҳнат қилаётгани, шунинг натижаси ўлароқ, бугун дастлабки маҳсулот олингани хусусида гапирди.

Тантанали митингда Президент Ислом Каримов нутқ сўзлади.

«Қизилқумнодирметаллолтин» концерни раиси Н. Кучерский заводни барпо этишда кўрсатилган эътибор ва ёрдам учун юртбошимизга миннатдорлик изҳор этди. У дастлабки маҳсулот намуналарини намойиш қиларкан, бу бойлигимиз Ватан келажаги, халқимиз бахт-саодати йўлида хизмат қилсин, дея тилак билдирди. Шундан сўнг Навоий қурилиш бошқармаси бошлиғи С. Ефремов янги корхонанинг рамзий калитини юртбошимизга топширади. Президент алвон лентани қирқади. Завод ишга тушиб, қудратли агрегатлар гувуллай бошлайди.

Президент Ислом Каримов завод цехларидаги иш жараёни билан танишди, меҳнаткашлар билан суҳбатлашди. Республика ва хорижий оммавий ахборот воситалари мухбирларининг саволларига жавоб қайтарди.

Саноат корхоналарини замонавий ускуналар билан жиҳозлашда, рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқаришда чет эл фирмалари, тадбиркорлари билан ҳамкорлик қўл келмоқда. Зарафшон шаҳридаги «Зарафшон-Ньюмонт» қўшма корхонаси бунга яққол мисол бўла олади. Президентимиз ана шу корхона фаолияти билан танишди. Мурунтов карьерини кўздан кечирди. «Агама» тўқимачилик фабрикасида тайёрланаётган маҳсулотларнинг сифати билан қизиқди.

Ишлаб чиқариш фахрийлари, меҳнаткашлар вакиллари билан самимий мулоқот чоғида юртимизда қарор топган осойишталик, тинчлик, фуқаролар тотувлиги нечоғли ҳаётий аҳамиятга эга экани, изчиллик билан ўтказилаётган ислоҳот самара бераётгани, буларнинг барчаси Ватанимиз қудратини оширишга, мустақиллигимизни мустаҳкамлашга хизмат қилиши қайта-қайта такрорланди.

Ислом Каримовнинг Навоий вилоятига сафарида республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Бош вазир ўринбосари Ю. Пайгин, Президентнинг матбуот котиби М. Муҳаммад Дўст ва бошқа расмий кишилар ҳамроҳлик қилди.

(ЎзА).

Ф. ҚУРБОНБОЕВ (ЎзА) олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН КЕЛАЖАККА ИШОНЧ БИЛАН ҚАРАМОҚДА

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ НАВОИЙ КОН-МЕТАЛЛУРГИЯ КОМБИНАТИ 3-ГИДРОМЕТАЛЛУРГИЯ ЗАВОДИНИНГ БИРИНЧИ НАВБАТИ ОЧИЛИШИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Ҳурматли дўстлар, биродарлар!

Авваламбор, ҳаммангизни Ўзбекистон ҳаётидаги бугунги тарихий воқеа — мана шу завод ишга туширилиши билан чин кўнглимдан табриклайман. Сизларга сиҳат-саломатлик, куч-қувват, хонадонларингизга файзу-барака тилайман.

Учинчи завод биринчи навбатининг ишга туширилиши — жамоангиз ҳаёти, бутун Навоий саноатидагина эмас, балки республикамиз ҳаётида муҳим воқеадир.

Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, бу кун мустақиллигимизни оёққа турғизиш тарихида муносиб ўрин эгаллайди, давлатимизнинг иқтисодий салоҳиятини, унинг жаҳон бозоридаги ўрнини мустаҳкамлайди.

Бу кун Ўзбекистон ва МДҲдагина эмас, улардан ташқарида ҳам машҳур, айтишим мумкинки, бутун дунёда катта қизиқиш уйғотаётган ҳақиқий олтин корхонангиз тараққиёти тарихига олтин саҳифа бўлиб киради.

Сизларнинг комбинатингиз бундан 30 йилдан ошиқроқ вақт муқаддам саҳро шароитида бир эртак, афсонавий Ҳумо қуши сингари пайдо бўлган эди. Сизларнинг ноёб жамоангиз салоҳияти, жипслиги, юксак малакаси, меҳнатдаги ва ҳаётдаги чиниқиши, эришган меҳнат ютуқлари билан жаҳоннинг энг йирик, энг тараққий этган давлатлари ҳам орзу қиладиган ҳақиқий бойликдир.

Комбинатингизнинг кўпмиллатли жамоаси ўзининг оёққа туриш тарихида, айниқса, собиқ СССР тарқаб кетиб, хўжалик алоқалари узилганидан кейин кўп муаммолар, кўп қийинчиликларга дуч келди. Ўшанда бу ноёб корхонани вайрон бўлиб, тугаб кетиши хусусида башорат қилган кўпгина калтабинлар ҳам пайдо бўлган эди.

Ҳақиқатдан ҳам, агар кейинги йилларни эслайдиган бўлсак, корхона жамоаси бошидан кечирган улкан қийинчиликлар — эҳтимол, комбинатнинг кўп йиллик тарихидаги энг оғир давр бўлгандир.

Энг яхши ва энг замонавий технологияга эга бўлган, олтин ва стратегик материаллар қазиб олиш бўйича фан ва техниканинг энг сўнгги ютуқларини ўзлаштирган корхона материал етказиб берадиган ўнлаб ва юзлаб корхоналар билан алоқалар узилганидан кейин мана шундай шароитда илгариги суръатни сақлаб қолиб, ишлаб чиқаришни зарур даражада таъминлай олишини тасаввур қилиш қийин эди.

Бироқ, жамоа барчасига чидади. Энг оғир шароитларда ҳам ишлади. Бугун мен катта мамнуният, барчангизга, ҳурматли дўстлар, чуқур миннатдорлик билан комбинатингиз ўзининг **илгариги қувватини сақлабгина қолмай, уни тобора ўстириб боргани,** барчага ўзининг нимага қодир эканини намойиш қила олганини эътироф этишдан мамнунман.

Қайта-қайта айтаманки, бу — сизнинг хизматингиз, тиним билмай, турли синов ва фитналарга парво қилмай меҳнат қилган ишчилар, муҳандис-техник ходимлар, раҳбарлар, хизматчиларнинг улкан хизматидир. Бу ҳақиқатдан ҳам қаҳрамонона меҳнат эди.

Мен бугун имконият туғилганидан фойдаланиб, сизларга, азиз дўстлар: **биз сизлар билан фахрланамиз, жамоангизга ишонамиз, деб баралла айтишни истар эдим.**

Бугунги кунда мана шу мураккаб шароитда ишлаб чиқариш суръатини таъминлабгина қолмай, янги ноёб қувватларни ҳам ошираётган жамоангиз эришган ютуқлар барчамизни қувонтиради.

Заводнинг иккинчи навбати ҳам жуда қисқа муддатда ишга тушишига ишончим комил. Ҳукумат сиздан барча зарур ёрдам ва кўмагини аямайди. Мен мана шу юксак минбарда туриб, барча қурувчилар, монтажчилар жамоаларига, янги заводни қуришда иштирок этган барча кишилар мана шу мураккаб шароитда бу ноёб иншоотни тиклаган Навоий вилоятининг барча кўпмиллатли аҳолисига миннатдорлик сўзларини айтаман.

Зарафшон қурилиш бошқармаси «Жанубсаноатмонтаж» тресты,Навоий монтажқурилиш акционерлик корхонаси жамоалари ҳам ва «Қизилқумнодирметаллолтин»нинг бошқа бўлимлари ҳам жуда катта ҳажмдаги ишни бажаришди.

«Ўзмонтажмахсусқурилиш», «Ўзагроқурилиш», «Ўзсувхўжаликқурилиш», «Ўзсаноатхўжаликқурилиш», «Ўзжамоахўжаликқурилиш» бўлинмалари, республиканинг бир қатор саноат корхоналари завод қурилишига муносиб ҳисса қўшди. **Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, бу заводни бутун Ўзбекистон қурди!**

Янги заводни қуришда алоҳида ўрнак кўрсатган ходимларни мукофотлаш тўғрисидаги сизга маълум Фармонга имзо чекиш менга катта мамнуният бахш этди. Бироқ, мен сиз амалга оширган ишлар, бу иншоотга сарф қилинган улкан меҳнатни ҳеч қандай мукофотлар ва фахрий унвонлар билан ўлчаб бўлмаслигини ҳам биламан. Ҳурматли дўстлар!

Ҳурматли меҳмонлар!

Мамлакатдаги ишларнинг аҳволини, иқтисодий, сиёсий, маънавий ҳаётимизда амалга оширилаётган ислоҳотларни танқидий кўз билан таҳлил қилар эканмиз, биз бугун ишонч билан: **Ҳа, Ўзбекистон бўҳрондан чиқиб боряпти ва янгиланиш суръатини дадиллик билан эгаллаб, ўзининг келажагига ишонч билан қарамоқда,** дея оламиз.

Бизнинг бу ишончимиз нимага асосланган?

Биринчидан. Дунё харитасида бизнинг заминимизчалик бойликка, минерал хом ашё, қишлоқ хўжалиги ва бошқа ноёб ресурсларга эга бўлган давлат кам топилади. Ҳозирча бу бойликларнинг каттагина қисмидан фойдаланилаётгани йўқ, шунинг учун ҳам бу бойликлар ўзаро фойда кўриш асосида биз билан ҳамкорлик қилмоқчи бўлган жаҳондаги машҳур компания ва банкларнинг эътиборини жалб этмоқда.

Америкалик экспертларнинг ҳисоб-китобига қараганда, Ўзбекистоннинг минерал хом ашё ресурсларининг ўзигина уч триллион доллар миқдорида баҳоланар экан. Бу рақамнинг ўзи ҳамма гапни айтиб турибди.

Иккинчидан. Бизнинг энг катта бойлигимиз — бизнинг кўпмиллатли меҳнатсевар халқимиздир. Бизнинг тарихимиз — буюк тарих. Бизнинг улуғ анъаналаримиз бор. Уялмасдан, қўрқмасдан, дадил туриб: Ҳа, Ўзбекистон ўз тарихи, ўзининг эзгу анъаналари билан фахрланади, дейиш лозим. Бизнинг томирларимизда жаҳон маърифатига салмоқли ҳисса қўшган буюк аждодларимиз қони оқмоқда. **Бу заминда эзгулик ва инсонпарварлик, тинчлик ва аҳиллик, яхшилик, адолатнинг буюк қадриятларидан таълим берган буюк мутафаккирлар яшаб ўтган.**

Бизнинг ишончимизга асос бўлган **учинчи омил** — СССР тарқаб кетганидан кейин биз танлаб олган ислоҳотлар йўли, мустақиллигимиз ва истиқлолимизни мустаҳкамлаш йўлининг тўғрилигидир.

Бу — ислоҳотларимизнинг аста-секин, босқичма-босқич амалга оширилишидир. Бу — уларни амалга оширишдаги изчилликдир.

Бу — бозорнинг **Ўзбекистон модели** бош тамойилларидан бирига айланган кучли ижтимоий сиёсатимиздир. Бизнинг бош шиоримиз — инсон ислоҳот учун эмас, ислоҳот инсон учун шиоридир. Бугунги кунда бу шиорни барча эътироф этмоқда, у ислоҳотларимизга кўмаклашмоқда ва муваффақиятимизни таъминламоқда.

Тўртинчи омил. Айтингларчи, собиқ Совет Иттифоқи ҳудудида яна қаерда мана шунча иншоотлар, айниқса базавий тармоқларда иншоотлар қурилмоқда?

Улардан атиги бир нечтасини санаб ўтаман. Бу — янаги йил ёзи бошида ишга тушириш мўлжалланаётган **Асакадаги автомобил заводидир.** Бу — Хоразм вилоятидаги **«Мерседес» юк машиналари заводидир.**

Бу — вилоятингиз ҳудудида ишга тушган «Зарафшон» — «Ньюмонт» қўшма корхонасидир. Бу — **Дауғизтов** конини ўзлаштириш бўйича **«Лонро» фирмаси** билан тузилган, ҳозир амалга оширишга тайёр бўлган йирик лойиҳадир.

Бу — мамлакатнинг ишга туширилаётган ёнилғи-энергетика мажмуи — **Кўкдумалоқ ва Мингбулоқ** конларидаги янги қувватлардир. Бу — Бухорода қурилаётган нефтни қайта ишлаш заводидир. Бу — Ўзбекистоннинг энергетика тизимидаги янги қувватлар, янги коммуникациялар, автомобиль ва темир йўллардир. Бу — енгил саноатдаги, аграр сектордаги кўплаб қайта ишлаш корхоналаридир.

Бу — бутун Ўзбекистоннинг фахрига айланган сизларнинг янги заводингиздир.

Буларни бир кунда қуриб бўлмаслиги барчага аён бўлиши керак. Буларнинг барчасига жуда-жуда кўп жамоаларнинг тинимсиз, фидокорона меҳнати туфайли эришилади.

Буларнинг барчаси охир-оқибатда республикамизнинг иқтисодий салоҳиятини барпо этади ва эртаги кунда, ишончим комилки, жаҳон бозорида Ўзбекистоннинг муносиб ўрин эгаллашини таъминлайди.

Биз бугунги кунда кейинги йилларда эришган ютуқларимиз билан фахрланишга ҳақлимиз. **Бу — бизнинг ташқаридан нефть ва нефть маҳсулотлари сотиб олишдан холи бўлган амалий мустақиллигимиздир. Бу — бизнинг ташқаридан ғалла сотиб олишдан холи бўлган мустақиллигимиздир.** Ҳа, биз ўзимизни гўшт-сут маҳсулотлари билан таъминлаш учун ҳам зарур база барпо қила олдик. Эслайрингизда бўлса, яқин-яқинларда ҳам бизнинг кўпдан-кўп хом ашё бойлигимиз, энг аввало пахта толаси мана шу ҳаёт учун зарур бўлган озиқ-овқат маҳсулотларини сотиб олишга **сарфланар** эди. Уч ярим йил **ичида биз бу ресурсларимизни ана шу мақсадда фойдаланишдан ажратиб олдик, энди улар мана шу жаннатмакон заминда истиқомат қилаётган кишиларнинг фаровон турмушига хизмат қилади.**

Бешинчи, ва, айтиш лозимки, моддий ўлчовлар билан ўлчаб бўлмайдиган энг муҳим омил, бу — **тинчлик, барқарорлик, ҳамжиҳатликдир.**

Бу — биз Ўзбекистон деб аталмиш уйимизда ўрната олган **фуқаролар тинчлиги ва миллатлараро тотувликдир.** Бу — кишиларни жипслаштириб турган, ҳар бир инсон, ҳар бир оила ўзининг бугунги кундаги ҳаёти, фарзандларининг келажаги, қариндош-уруғ ва яқинларининг тинчлиги учун хотиржамлигидир.

Бу — ҳар қандай бунёдкорлик иши, ҳар қандай қурилиш, ҳар қандай меҳнат учун зарур бўлган соғлом муҳитдир.

Буни сизларнинг кўпмиллатли жамоангиз мисолида яққол кўриш мумкин. Айнан мана шу муҳим омил, мана шу яқинлик, мана шу ўзаро ҳурмат ва турли миллат, турли эътиқод, турли авлодлар вакилларининг бир-бирига дўстона муносабати ишларимизнинг энг зарур ва муҳим асоси, амалга ошган режаларимизнинг пойдевори бўлди.

Ҳар доим ва ҳар жойда, айрим кишилар ва бутун-бутун жамоалар билан учрашар эканман, мен мана шу гапни такрорлаб келдим ва яна такрорлайман: **фақат тинчлик хотиржамлик, фақат барқарорлик, фақат ўзаро аҳиллик бизга муносиб ҳаёт бахш этади, ўзимизни ва фарзандларимизни барча мусибатлардан асрайди.**

Бугунги мана шу нодир имкониятдан фойдаланиб, жамоангизда, бинобарин, барчамизнинг умумий уйимизда ҳам барқарорлик ва тинчликни сақлаб турганингиз учун барчангизга чуқур таъзим қилмоқчиман.

Азиз дўстлар!

Кишиларимизни, фарзандларимизни бахтиёр, баркамол, муносиб инсон сифатида кўриш, барчамиз учун, шу жумладан халқ ўз тақдири ва келажагини ишониб топшириб қўйган Президент сифатида мен учун ҳам энг катта мукофотдир. Буларнинг барчаси учун битта шарт бор. Бу шарт — бизнинг меҳнатимиздир. Биргаликда қилинадиган фидокорона меҳнатдир. Халқимизнинг бугун ва келажакда фаровон ҳаёт кечириши йўлида қилинадиган меҳнатдир.

Сизларни муҳим воқеа — ҳақиқий олтин иншоотнинг, ҳар доим саноатимиз, бутун иқтисодиётимизнинг фахрига айланиб қоладиган иншоотнинг ишга тушиши билан яна бир бор чин қалбимдан табриклашга ижозат бергайсизлар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ДАВЛАТ КОРХОНАЛАРИНИ ОЧИҚ ТУРДАГИ АКЦИОНЕРЛИК ЖАМИЯТЛАРИГА АЙЛАНТИРИШГА ОИД ТАШКИЛИЙ ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Давлат мулки бўлган корхоналарни акциялаштиришни жадаллаштириш ва қимматли қоғозлар бозорини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 1995 йил 12 июндаги ПФ-1164-сон Фармонини бажариш юзасидан Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Давлат корхоналарини очиқ турдаги акционерлик жамиятларига айлантириш тартиби 1-иловага мувофиқ тасдиқлансин. Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси Адлия вазирлиги билан биргаликда давлат корхонасини қайта ташкил этиш натижасида тузилган очиқ турдаги акционерлик жамиятининг намунавий уставини, шунингдек, хусусийлаштиришнинг намунавий режасини икки ҳафта муддатда тасдиқласин.

2. Иқтисодиёт тармоқлари бўйича қайта ташкил этилаётган давлат корхоналари акцияларини чиқаришнинг 1995 йил учун жадвали тасдиқлансин. Хўжалик уюшмаларининг (корпорациялар, концернлар ва корхоналар бошқа бирлашмаларининг) раҳбарлари акциялар чиқаришнинг объектлар бўйича ишлаб чиқилган жадвалини бир ҳафта муддатда Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитасига тақдим этсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси, Адлия вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари хўжалик уюшмалари ва ташкилотлари билан биргаликда 1-илова талабларига мувофиқ давлат корхоналарини акционерлик жамиятларига айлантирилишини, уларнинг ва акциялар чиқарилишининг рўйхатдан ўтказилишини таъминласинлар.

4. Белгилаб қўйилсинки, Давлат мулки қўмитаси ва унинг ҳудудий органлари давлат корхоналари негизида ташкил этиладиган акционерлик жамиятларини улар жойлашган ердаги ҳокимликларда рўйхатдан ўтказадилар. Қолган хўжалик юритувчи субъектлар Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилиги билан белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтадилар.

5. Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитасига ҳукуматнинг тегишли қарорларига биноан давлат тасарруфида қолдирилган акцияларни сотишни Вазирлар Маҳкамаси мажмуилари билан келишув бўйича амалга оширишга рухсат этилсин.

6. «Вақт» миллий депозитарийсига қимматли қоғозлар билан ҳисоб-китоб-клиринг операцияларини амалга ошириш юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси ва «Вақт» миллий депозитарийси қисқа муддатларда миллий депозитарийнинг ҳудудий филиалларини ва рўйхатдан ўтказиш пунктларини кўпайтириш чора-тадбирларини кўрсинлар.

7. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Давлат солиқ қўмитаси билан биргаликда қимматли қоғозлар билан операциялардан солиқ олиш тартибини икки ҳафта муддатда тасдиқласин ва манфаатдор ташкилотларга етказсин.

8. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ва Молия вазирлиги республика акционерлик жамиятлари акциялари бўйича хорижий юридик ва жисмоний шахслар олишган дивидендларни репатриация қилиш тартиби тўғрисида бир ой муддатда Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсинлар.

9. Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси, Молия вазирлиги ва Марказий банки ўн кун муддатда, халқаро молия институтлари тавсияномаларини ҳисобга олган ҳолда, Инвестиция фондлари тўғрисида низом лойиҳасини ишлаб чиқсинлар ва Вазирлар Маҳкамасига киритсинлар. Хусусийлаштирилган корхоналар акцияларининг 30 фоизгачасини, уларнинг номинал қиймати бўйича, инвестиция фондларига ажратиш назарда тутилсин, бунда улар битта инвестиция фондига 10 фоиздан ошмаслиги керак.

10. Мазкур Қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари В. Чжен зиммасига юклансин.

Қарорнинг қандай бажарилаётганлиги 1995 йилнинг октябрида кўриб чиқилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 15 июнь.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИГА 1-ИЛОВА

ДАВЛАТ КОРХОНАЛАРИНИ ОЧИҚ ТУРДАГИ АКЦИОНЕРЛИК ЖАМИЯТЛАРИГА АЙЛАНТИРИШ ТАРТИБИ

1. Мазкур тартиб давлат корхоналарини очиқ турдаги акционерлик жамиятларига айлантириш жараёнини тартибга солади.

2. Давлат корхоналарини очиқ турдаги акционерлик жамиятларига айлантириш тегишли тармоқ бўйича тасдиқланган жадвалда назарда тутилган муддатларда амалга оширилади.

Вазирликлар, идоралар, уюшмалар, корпорациялар, концернлар ва бошқалар уч кун муддатда кўрсатиб ўтилган жадвални корхоналарга етказадилар.

3. Очиқ турдаги акционерлик жамиятига айлантирилаётган давлат корхонасининг раҳбари давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришга оид ҳужжатларни тайёрлаш учун ишчи комиссияси тузиш тўғрисида уч кун муддатда буйруқ чиқаради. Комиссия бир ой муддатда:

хусусийлаштириш режасини (хусусийлаштиришнинг намунавий режасига мувофиқ);

мол-мулкни баҳолаш тўғрисидаги далолатномани;

акционерлик жамияти устави лойиҳасини (намунавий уставга мувофиқ);

акциялар эмиссияси проспектини (эмиссиянинг намунавий проспектига мувофиқ) ишлаб чиқади ва Давлат мулки қўмитасига ёки унинг ҳудудий бошқармасига тақдим этади.

Комиссия аъзолари тақдим этилаётган ҳужжатларнинг ишончлилиги учун амалдаги қонунчиликка мувофиқ жавоб берадилар.

4. Давлат мулки қўмитаси ҳужжатлар тақдим этилган кундан бошлаб ўн кун муддатда уларни белгиланган тартибда кўриб чиқади ҳамда хусусийлаштириш режасини тасдиқлайди, шунингдек, Молия вазирлиги билан биргаликда эмиссия проспектини тасдиқлайди.

Кўрсатиб ўтилган ҳужжатларнинг қўйилган талабларга мувофиқ эмаслиги аниқланган ҳолларда Давлат мулки қўмитаси бир ҳафта муддатда уларга зарур ўзгартиришлар киритади.

Давлат мулки қўмитаси ёки унинг ҳудудий органи томонидан корхонани хусусийлаштириш режасининг тасдиқланиши уни очиқ турдаги акционерлик жамиятига айлантириш тўғрисидаги қарор, Молия вазирлиги билан биргаликда эмиссия проспектининг тасдиқланиши эса акциялар чиқариш тўғрисидаги қарор бўлиб ҳисобланади.

5. Давлат мулки қўмитаси (унинг ҳудудий бошқармаси) очиқ турдаги акционерлик жамиятининг таъсисчиси сифатида, тегишли уюшмалар, корпорациялар, концернлар ва корхоналар билан биргаликда акционерлик жамиятини давлат рўйхатидан ўтказиш учун зарур ҳужжатларни тайёрлайди.

Акционерлик жамиятларини давлат рўйхатидан ўтказиш бир ҳафта муддатда улар жойлашган ердаги ҳокимликлар аппаратининг корхоналарни рўйхатдан ўтказиш учун масъул бўлган тегишли бўлимлари томонидан амалга оширилади.

Акционерлик жамиятини рўйхатдан ўтказиш буюртманома, тасдиқланган хусусийлаштириш режаси, акционерлик жамияти устави нусхалари асосида амалга оширилади. Ушбу тартибга мувофиқ таъсис этилган акционерлик жамиятларини рўйхатдан ўтказишда рўйхатдан ўтказиш йиғимлари ва бошқа хил тўловлар ундирилмайди. Давлат рўйхатидан ўтказишни рад этишга йўл қўйилмайди.

6. Акционерлик жамияти рўйхатдан ўтказилган вақтдан бошлаб корхонанинг активлари ва пассивлари акционерлик жамияти томонидан балансга қабул қилинади. Акционерлик жамияти қайта ташкил этилган корхонанинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари бўйича ҳуқуқий вориси бўлиб қолади.

7. Акционерларнинг биринчи йиғилишига қадар қайта ташкил этилаётган корхона раҳбари ўз зиммасига юкланган вазифаларни бажаришни давом эттиради.

Акционерлик жамияти бошқарувининг доимий органлари акционерларнинг биринчи мажлисида тузилади.

8. Хусусийлаштириш жараёнида таъсис этилган акционерлик жамиятининг акцияларини чиқариш қуйидаги тартибда амалга оширилади:

а) Давлат мулки қўмитаси ёки унинг ҳудудий органи:

акционерлик жамияти давлат рўйхатидан ўтказилгандан кейин уч кун муддатда акциялар намуналарини (эскизларини) тасдиқлайди ҳамда акционерлик жамиятига акциялар чиқарилиши давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳномани, давлат рўйхатидан ўтказилган сана ва кодни кўрсатган ҳолда, шунингдек, тикилган ва «Рўйхатдан ўтказилган» штампи қўйилган муҳр билан тасдиқланган эмиссия проспектининг бир нусхасини беради. Акциялар чиқарилишини рўйхатдан ўтказиш Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси Молия вазирлиги билан биргаликда тасдиқлайдиган тартибда амалга оширилади;

қимматли қоғозлар ягона давлат реестрига киритиш учун эмиссия проспекти нусхасини бир ҳафта муддатда Молия вазирлигига (ҳудудий молия органига) юборади;

Давлат мулки қўмитаси акциялар чиқарилиши тўғрисидаги маълумотларнинг ўз вақтида тақдим этилиши ва тўғрилиги учун жавоб беради.

б) Акциялар чиқарилиши рўйхатдан ўтказилгандан сўнг бир ҳафта муддатда таъсисчи оммавий ахборот воситаларида акцияларга обуна тўғрисидаги хабарни эълон қилади;

в) давлат корхоналарини қайта ташкил этиш натижасида ташкил этилган акционерлик жамиятларининг акциялари ва эмиссия проспектларини кейинги чиқаришларни рўйхатдан ўтказиш белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ёки ҳудудий молия органлари томонидан амалга оширилади.

9. Акциялар ва эмиссиялар проспекти чиқарилиши рўйхатдан ўтказилгандан кейин уч кун муддатда акционерлик жамияти бошқаруви миллий депозитарийга ҳисобга олиш учун акциялар эмиссияси проспектини тақдим этади.

10. Акциялар нақдина шаклда чиқариладиган тақдирда Ўзбекистон Республикаси Марказий банки лицензиясига эга бўлган полиграфия корхоналари уларни миллий депозитарий буюртманомаси бўйича бир ой муддатда тайёрлаб беришга мажбурдирлар.

11. Давлат мулки қўмитаси ёки унинг ҳудудий органи тегишли уюшмалар, корпорациялар, концернлар, корхоналар билан биргаликда акционерлик жамияти акцияларининг тўрт пакети белгиланган тартибда тарқатилишини таъминлайди.

Акцияларни тўлиқ сотиб олиш муддатлари ва биринчи бадал миқдори Давлат мулки қўмитаси ёки унинг ҳудудий органи томонидан, мазкур корхоналар ходимлари учун имтиёз ва кафолатларни назарда тутган ҳолда, ҳар бир муайян ҳолатда алоҳида белгиланади, бироқ бу муддат акционерлик жамияти давлат рўйхатидан ўтказилган вақтдан бошлаб бир йилдан ошмаслиги керак.

Ҳосил-95 *Ғалла мустақиллиги учун* *Ҳосил-95*

ҲАМ ЎРИМ, ҲАМ СИНОВ

ЎРТАЧИРЧИҚ тумани деҳқонлари, хусусан Ким Пен Хва номли халқ корпорацияси ғаллакорлари биринчилардан бўлиб ўримни бошлаб юборган эдилар.

— Бу йилги мавсум ўзига хос хусусиятга эга, — дейди уруғлик ғалла етиштиришга ихтисослашган агрофирма раиси Геннадий Ким, — бу ерда гап фақатгина ҳар қачонгидан ҳам мўл ғалла етиштирганлигимизда эмас, муҳими шундаки, биз сифатли уруғлик олишга астойдил бел боғлаганмиз. Биз етиштириб берадиган буғдойнинг элита уруғликлари билан бошқа хўжаликлар ҳам таъминланадилар. Бу вазифани шараф билан уддалашга астойдил ҳаракат қилмоқдамиз.

Ғаллазорларни айланган, деҳқонларнинг иши билан танишган киши ҳақиқатан ҳам бу ерда ҳамма тадбирлар рисоладагидек амалга оширилаётганлиги, уюшқоқлик, масъулият ишнинг асосий мезони эканлигини билиб олади.

Ҳосил ҳақиқатан ҳам мўл бўлган. Ҳамманинг диққат-эътибори эса уни тез ва соз, нобуд қилмай йиғиштириб олишга қаратилган. Бунинг учун асос бор. Барча имкониятлар ишга солинмоқда. Корпорацияда чет элда ва ўзимизда ишлаб чиқарилган энг сўнгги нусхадаги замонавий техникалар синаб кўрилаётганлиги ҳам ғаллакорларга юксак ишонч билдирилганлигидан далолатдир. Бу машиналарни синаш ва ишлатиб кўриш жараёнини республика машина-синаш станцияси мутахассислари ҳам кузатиб, назорат қилиб бормоқдалар. Ана шу ташкилот вакили, бўлим бошлиғи А. А. Идрисовнинг гувоҳлик беришича, корпорация далаларида Американинг «Кейс» фирмасига мансуб ўрим техникасининг уч модели синаб кўрилмоқда. Биринчи иккиликка кажавали ўрим техникаси киради. Бу техниканинг қамров кенглиги 4,6 метрни ташкил этади. Улар тракторлар билан биргаликда ишлайди. Бизнинг мутахассисларимиз ТТЗ-60-20 Тошкент тракторидан фойдаланишни тавсия этганлар.

Бошқа ўрим техникаси махсус ток ўтказгич қурилмасига тиркаб ишлатилади.

Бу агрегатлар далаларда қандай ишлаяпти?

Дастлабки натижалар хориждан келтирилган техникада ҳам, ўзимизда ишлаб чиқарилган техникада ҳам яхши ижобий томонлари билан бирга, камчиликлар ҳам йўқ эмаслигини кўрсатяпти. Зотан, бу техникаларни бевосита далада ишлатиб, синовдан ўтказишдан мақсад ҳам шу-да! Яхши томонлари нима-ю, қандай камчиликлар бор? Охир оқибатда республикамиз учун қайси техникани сотиб олиш, қайси трактордан фойдаланиш ҳақида тўхтамга келинади.

— Муҳими шундаки, — дейди А. Идрисов, — синов аниқ режа билан ўз вақтида ўтказиляпти, бу ишда узилишларга йўл қўйилмаяпти. Халқ корпорацияси меҳнаткашлари машина-синаш станциясининг барча тавсияларини аъло даражада бажармоқдалар. Бераётган ёрдамлари, қўллаб-қувватлаётганликлари учун деҳқонлардан ғоят миннатдормиз. Улар самарали меҳнат қилмоқдалар. 650 гектар ерда дон етиштирдилар. Ҳар гектаридан 42 центнердан ғалла олишни мўлжаллаяптилар. Бу мақсадга, албатта, эришадилар.

Халқ корпорацияси ғаллазорларида ўрим-йиғим пайти.

Бунинг учун хўжаликда барча имконият бор. Корпорациянинг 4-участкасидаги Абдусамад Бойжигитов бошлиқ звено далаларида, айниқса, мўл ҳосил етиштирилган. Ваҳоланки бу звено деҳқонлари биринчи марта бошоқли дон экиб, ўстирдилар.

— Мўл ҳосил тўплаш осон бўлмади. Тажрибакорлар билан маслаҳатлашдик. Мутахассисларнинг маслаҳатларига қатъий амал қилдик, — дейди Бойжигитов, — бизга агрофирма раҳбарлари, айниқса, катта ёрдам бердилар. Ҳар гектаридан олинадиган ҳосил 45 центнердан кам бўлмайди.

Звенога ҳаммаси бўлиб 32 гектар майдон бириктилган. Механизатор Мирвали Охунжонов бу майдондаги ҳосилни қисқа вақтда ўриб-йиғиб, янчиб беришга аҳд қилган.

Мирсоат Мамарасулов бошлиқ бригада деҳқонлари ҳам ўрим-йиғимни уюшқоқлик билан ўтказмоқдалар. Бу жамоага 140 гектар буғдойзор бириктилган бўлиб, улар ҳар гектаридан 35-40 центнердан ҳосил олиш учун курашмоқдалар. Тоир Шораҳмедов бригадаси деҳқонлари ҳам юксак маррани кўзлаб иш олиб бораяптилар. Умуман, хўжалик бўйича ҳар гектаридан олинадиган ҳосилдорликни 40 центнерга етказиш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Корпорация бўйича ғалла ўрим-йиғими ишларини 20 иш кунида тугаллаш учун барча чора ва тадбирлар кўрилаётир. Далаларда 5 та комбайн узлуксиз ишлаб турипти. Тўғри, бу техникалар етарли эмас. Бунинг устига кўплари эскириб қолган. Лекин, механизаторлар ўз тажрибаларини ишга солмоқдалар. Ҳар бир қулай фурсатдан самарали фойдаланмоқдалар.

Корпорация буғдойзорларида етиштирилган мўл ҳосилни ўриб олиш ҳам, янги техникаларни иш жараёнида синаб кўриш ишлари ҳам муваффақиятли амалга оширилмоқда.

О. АЛЬКО.

Ижарачи Абдусамат Бойжигитов (чапдан ўнгга), комбайнчи Мирвали Охунжонов, агрофирма раҳбари Ким Геннадийлар ўзаро мулоқотда.

А. МАЛЬЦЕВ олган суратлар.

ВАҚТИДА САРАНЖОМЛАШМОҚЧИ

НОННИНГ қанчалик муқаддас эканини, ушоғини ҳам увол қилмасликни ота-боболаримиз доим насиҳат қилиб келишган. Ҳар куни истеъмол қиладиган, ҳеч қачон меъдамизга тегмайдиган бу неъматнинг нон бўлиб дастурхонимизга етиб келгунча бўлган меҳнат жараёни ҳақида кўп гапиришади. Ҳақиқатан ҳам бобо деҳқонларимиз меҳнати эъзозга лойиқ.

Шу кунларда «олтин бошоқ» далаларида иш қизғин. Ғаллакорларимизнинг мақсади битта — пешона тери билан етиштирилган ҳосилни қисқа вақтда нес-нобуд қилмай ўриб-йиғиб олишдир. Бу борада барча ерда бўлгани каби Зангиота туманида ҳам мавсумга пухта тайёргарлик кўрилди. Туман таъминот ва таъмирлаш корхонаси идораси биносига бугун ҳокимият масъул ходимлари, агрофирма мутахассисларидан иборат штаб жойлашган. Унинг мақсади ғалла ўримида иштирок этаётганларга ёрдам кўрсатиш, комбайнларга ёнилғи-мойлаш материаллари ва зарур эҳтиёт қисмлар етказиб беришдан иборат.

Туман ҳокими Ҳ. Нурматов бошчилигидаги штаб икки ойдан бери ишлаб турибди. 22 та комбайн ўримга тахт. «Тўқимачи», «Туркистон», «Зангиота», «Иттифоқ» жамоа хўжаликларига ҳадемай қўшни Қозоғистондан бир неча комбайн ҳашарга етиб келади.

Айрим хўжаликларда ҳозирдаёқ ғалла ўрила бошланди. А. Икромов номли фермерлар уюшмасида 17 гектарлик арпа ўриб-янчиб олинди. «Тошкент» давлат хўжалигида арпа ўримига киришилди. Ҳар гектар ердан 35—40 центнердан ҳосил олиш мўлжалланган. 2,5 минг тонна дон давлатга келишилган нархда, 1100 тоннаси эса эркин нархда сотилади.

— Мақсадимиз ҳосилни 10—12 кун ичида ўриб-йиғиб олиш, — дейди Зангиота агрофирмаси раисининг муовини Зоиржон Ниёзов. — Комбайнларни уч сменада ишлатиш чораларини кўриб қўйдик. 20—30 фоиз ерда ётиб қолган ғаллани қўлда ўриб оламиз.

Хўжаликларда 3—4 маҳал иссиқ овқат ташкил қилинган. Мусобақа шартлари ишлаб чиқилган бўлиб, у ҳар 5 кунда якунлаб борилади, ғолиблар туман ҳокимлиги, туман касаба уюшмасининг қимматбаҳо совғалари билан мунтазам тақдирланади.

М. ОБИДОВА.

Вилоят ҳокимлигида

ШИОРЛАРИ: ИНСОНИЙЛИК ВА МЕҲР-ШАФҚАТ

ТОШКЕНТ вилоят Қизил ярим ой жамиятининг XXII ҳисобот-сайлов конференцияси бўлиб ўтди. Унда вилоят шаҳар ва туман ҳокимликлари вакиллари, жамиятнинг шаҳар ва туман бошланғич ташкилотлари раислари, халқ таълими, соғлиқни сақлаш бошқарма ва бўлимлари бошлиқлари, вилоятдаги қатор хайрия жамғармалари раислари ва бошқа мутасаддилар иштирок этдилар.

— Вилоят Қизил ярим ой жамияти охирги конференциясидан буён уч йил ўтди, — деди конференцияда ҳисобот маърузасини қилган вилоят Қизил ярим ой жамияти қўмитаси раиси Ф. Латипова. — Бу орада бир қатор хайрли ишлар амалга оширилди.

Бозор иқтисодиёти шароитида аҳолининг энг ночор қисмини, ёлғиз қариялар, уруш ва меҳнат ногиронлари, кўп болали кам таъминланган оилалар, талабаларни ижтимоий ҳимоялаш Президентимиз, ҳукуматимизнинг эътибор марказида бўлмоқда. Албатта, вилоят Қизил ярим ой жамияти қўмитаси ҳам бундай олижаноб, инсонпарварлик ишлардан четда турмади. Хусусан, ҳисобот даврида 91 нафар тиббий ва 35 нафар кичик меҳр-шафқат ҳамширалари бу ишга жалб қилинди. 1589 нафар ишга яроқсиз ёлғиз қариялар, 319 нафар уруш ва меҳнат ногиронлари, 268 нафар кўп болали, кам таъминланган оилалар унинг хизматидан баҳраманд бўлмоқдалар. Ўтказилаётган турли хайрия тадбирларига ҳомийлик қилиб ўз саховатларини дариғ тутмаётган қатор саноат корхоналари, ташкилотлар, хўжаликлар, ширкатлар жамоаларининг ҳимматлари таҳсинга сазовордир.

Лекин бугунги кунда Зангиота, Қуйичирчиқ, Тошкент ва Чиноз туманларида жамиятнинг бошланғич ташкилотлари муносиб тарзда фаолият кўрсатмаётганликлари ачинарлидир.

Йиғилишда сўзга чиққанлар жамиятнинг фаолиятини янада жонлантириш юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Конференцияда Ф. Латипова қайтадан вилоят Қизил ярим ой жамияти қўмитаси раиси қилиб сайланди.

З. ЖЎРАЕВА.

ЖИНОЯТ ҲАМ БИР ИЛЛАТКИ...

Жиноятчиликка қарши курашнинг самарали йўли — жиноят олдини олишдан иборат. Хўш, бу соҳада вилоятда аҳвол қандай? Жиноятни келтириб чиқараётган сабабларни тугатиш учун нималар қилиняпти? Илгари хабар берганимиздек ҳуқуқни ҳимоя қилиш органлари ва прокуратура ходимларининг вилоят ҳокимлигида бўлиб ўтган йиғилишида ана шу муҳим масалалар атрофлича муҳокама қилинди.

— Жиноятчиликка қарши курашни ташкил этиш натижаси энг аввало иқтисодий ва ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида қонунлар ижросини тўла таъминлаш, омманинг фаоллигини ошириш, давлат ва жамоат ташкилотларининг ўзаро ҳамкорликда иш олиб боришини янада кучайтиришга боғлиқ,— деб қайд қилди ўз маърузасида вилоят прокурорининг биринчи ўринбосари У. З. Иномжонов. Нотиқ шу йўналишда бир қатор чора-тадбирлар амалга оширилганлиги сабабли йилнинг ўтган даврида жиноятларнинг ижтимоий хавфли турлари — талончилик, босқинчилик, безорилик нисбатан камайганлигини мисоллар билан асослар экан, айни пайтда мавжуд имкониятлардан изчил фойдаланилмаётганлигини ҳам таъкидлади. Иқтисодиёт билан боғлиқ қонунлар ижросида айрим камчиликларга йўл қўйилаётганлиги хизмат вазифасини суиистеъмол қилиш, мулкни ўзлаштириш, порахўрлик бирмунча кўпайишига олиб келди.

Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар фаолиятини жамоатчилик ташкилотлари, маҳалла ва оилалардаги ташкилий-тарбиявий ишлар билан узвий боғлаб олиб боришгина ижобий натижалар бериши мумкин эканлиги алоҳида таъкидланди. Йилнинг ўтган ойларида ўсмирлар ўртасида содир бўлган, шунингдек такрорий жиноятлар сони ҳали ҳам юқори даражада эканлиги бу борада ҳамон суст иш олиб борилаётганлигини кўрсатади. Айниқса, маст ҳолда жиноят содир қилиш кўпайди. Олмалиқ ва Чирчиқ шаҳарлари, Бўка, Қуйичирчиқ, Юқоричирчиқ туманларида маҳалла қўмиталари, ёшлар билан ишлаш бўйича қўмиталар, хотин-қизлар кенгашлари, ички ишлар бўлимлари ичкиликбозликка қарши курашни ўз ҳолига ташлаб қўйганлар. Шу сабабли бу худудларда кейинги ойларда жиноятлар сони анча ошди. Олмалиқ шаҳрида эса ўтган йили мастлик орқали 21 та қотиллик рўй берди. Ория́т, меҳр-оқибат, ҳалоллик каби азалий қадриятлар тикланаётган ҳозирги пайтда маҳалла ва жамоатчиликнинг ичкиликбозларга нисбатан муросасизлигини кучайтириш зарур.

Вояга етмаганлар ишлари билан шуғулланувчи комиссия, инспекция ва қўмиталарнинг фаолияти ҳам шу кун талабларига мос эмас. Чирчиқ, Янгийўл, Янгиобод, Оҳангарон шаҳарларида, Ўртачирчиқ туманида вояга етмаганлар ўртасида жиноятларнинг кўпайиб бораётгани ана шу ташкилотлар ва комиссиялар аъзоларини ташвишлантирмаётир. Жиноятчи ўсмирларнинг аксарият қисми эса бекорчилардир. Шундай бир даврда ҳокимликлар қошидаги вояга етмаганлар ишлари билан шуғулланадиган комиссияларда иш ўринларининг қисқартирилгани ҳам ўзининг салбий таъсирини кўрсатяпти.

Йиғилишда ўқувчилар ўртасида содир этилаётган жиноятнинг олдини олишга эътибор сусайганлиги, болаларнинг ўқишдан ташқари вақтини банд қилиш, тарбиявий ишлар олиб бориш ҳақида ғамхўрлик қилинмаётгани сабаблари очиқ-ойдин айтилди. Бу борада Тошкент туманида қарор топган маҳалланинг обрўли фаолларидан жамоатчи тарбиячилар белгилаш каби ибратли тажрибаларни барча худудларда жорий қилиш лозимлиги таъкидланди.

Йиғилишда вилоят меҳнат, аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоялаш бошқармаси, унинг қуйи тизимлари фаолиятини кучайтириш кераклиги айтилди. Негаки, ишсизларни, айниқса ёшларни иш билан таъминлаш учун зарур даражада фаолият кўрсатилмаяпти. Вилоятда ҳар йили мактабларни битирган йигит ва қизларнинг кўпчилиги ишсиз қолиб кетмоқда.

Вилоят ИИБ маъмуриятидан шаҳар, туман ички ишлар бўлимларининг вояга етмаганлар билан ишловчи инспекциялари фаолиятини ҳам тубдан яхшилаш талаб қилинди. Зеро болалар билан жиддий тарбиявий иш олиб борилмаётганлиги сабабли ўсмирлар ўртасида жиноятчилик ва ҳуқуқбузарлик ҳоллари кўпайиб боряпти.

Ҳар қандай дарднинг энг яхши давоси унинг олдини олиш. Жиноят шундай бир иллатки, унинг олдини олиш учун бу иш билан фақат ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларигина шуғулланиб қолмай, унга кенг жамоатчиликни ҳам жалб қилмоқ лозим. Маориф, ёшлар ва хотин-қизлар ташкилотлари, маҳалла қўмиталарининг тарбиявий имкониятлари ва таъсир кучидан самарали фойдаланиш зарур. Йиғилиш қатнашчиларининг таклиф ва мулоҳазалари ана шундай бўлди.

Дарҳақиқат, жамоатчилик — катта куч. Унга суянган ва доимий ҳамкорликда иш олиб борган сира ютқазмайди. Буни йиллар давомида орттирилган бой тажриба тўла тасдиқламоқда.

Йиғилишда муҳокама этилган масалалар, етилган муаммоларни ҳал этиш, йўл қўйилаётган камчиликларни тугатиш юзасидан тегишли чора-тадбирлар белгилаш вазифаси юклатилди.

Р. ҚОДИРОВ.

Болаларга ғамхўрлик — виждон иши

ФАРЗАНДЛАРИМИЗ ҚАНДАЙ ДАМ ОЛИШЯПТИ?

Ўзбекистон телевидениеси, «Тошкент ҳақиқати» газетаси, вилоят касаба уюшмалари кенгашининг ҳамкорликдаги текшируви

Республика Вазирлар Маҳкамаси ижтимоий ривожланиш, фан, маданият ва техника мажмуалари, шунингдек, туризмни ривожлантириш бўйича идоралараро кенгашининг яқинда бўлиб ўтган қўшма йиғилишида болаларнинг ёзги соғломлаштириш мавсумини муваффақиятли ўтказиш ҳақидаги масала ҳам муҳокама қилинди. Вилоятимиз болалар оромгоҳларида фарзандларимизнинг дам олиш мавсуми бошланиб кетди. Уларда аҳвол қандай? Қуйида шу мавзудаги текширув материалини эътиборингизга ҳавола қилмоқдамиз.

«Сумча» болаларни соғломлаштириш оромгоҳи Паркент тоғли ҳудудининг энг сўлим масканларидан бирига жойлашган. 8 гектар ерни эгаллаган бу оромгоҳ ёзда болаларнинг энг яхши ҳордиқ чиқарадиган севимли масканларидан бири бўлади.

Яшаш павильонлари тоғ бағрида жойлашган сўлим манзилгоҳ қиёфаси ўзгача гўзаллик бахш этади. Оромгоҳ ичидаги соя-салқин хиёбонлар гоҳ мевали, гоҳ манзарали дарахтзорларни кесиб ўтади. Спорт майдончаси болалар билан доим гавжум бўлади. Бундан ташқари, иккита чўмилиш ҳавзаси бор.

— Ўғил ва қизларнинг мазмунли ҳордиқ чиқаришлари йўлида қатор режалар тузилган, — дейди оромгоҳнинг катта тарбиячиси Раиса Бекмуҳамедова. — Ўзбекистон Герби, Байроғи бўйича суҳбатлар ташкил этилади, «Она Ватаним» савол-жавоб, «Зukkолар ва топқирлар» кечалари, ашула ва рақс танловлари, спорт мусобақалари, яна қатор бошқа шундай тадбирлар белгиланган. Бир неча тўгараклар ишламоқда, уларнинг раҳбарлари ишни болаларнинг қизиқишлари асосида ташкил этмоқдалар.

Ўзбекистон жамоа хўжаликлариаро қурилиш ташкилотига қарашли ушбу оромгоҳга экологик қийин бўлган Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразмдан юзлаб ўғил-қизлар ҳам дам олгани келадилар.

Ҳозир биринчи навбатда Хоразмдан келган 120 нафар ўғил-қиз тоғ бағридаги гўзал бу масканда ҳордиқ чиқармоқда.

Паркент тумани хўжаликлараро «Бойчечак» соғломлаштириш оромгоҳи ҳам гўзал табиат қўйнида жойлашган. Бу ерда ташкилий-тарбиявий ишлар ҳам кўнгилдагидек олиб борилади. «Бойчечак» ўзига хос тажриба ва анъаналарга эга. 320 ўринли бу оромгоҳ ҳар доим ўғил-қизлар билан гавжум бўлади.

«Бойчечак» ўтган йили ҳудуд бўйича ўтказилган маданий тадбирлар танлови ва спорт мусобақаларида уччала навбатда ҳам ғолибликни қўлга киритган эди. Жамоа бу йил ҳам шу пешқадамликни сақлаб қолиш ниятида.

Оромгоҳда моҳир қўллар, ёш табиатшунослар, рассомчилик, мусиқа, спортнинг турли хиллари бўйича тўгараклар ишлаб турипти. Кунора кинофильмлар намойиш этилмоқда. Мазкур муассасада тарбиявий, маданий ишларга катта эътибор берилади.

Ҳозирги иқтисодий қийин шароитни ҳисобга олиб мазкур муассаса жамоаси кучи билан бир қатор экинлар экилди. Мақсад харажатларни камайтириш, мева-чева, сабзавотларни оромгоҳда етиштириб, тўғри дастурхонга узатишдир. Бу йил помидор, кўклардан тортиб супургигача экилди. Иккинчи навбатдан бошлаб мевалар пиша бошлайди. Баҳорда яна минг тупга яқин мевали дарахт кўчатлари экилди.

Мазкур оромгоҳ ҳақиқатан вилоятдаги энг яхши болаларнинг ёзги соғломлаштириш масканларидан биридир. Бу, шубҳасиз, туман ҳокимлигининг соғлом авлод учун ишига катта эътибори натижаси бўлса, иккинчи томондан туман деҳқончилик-саноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси қўмитасининг саъй-ҳаракатлари шарофатидир.

Айни вақтда шуни ҳам афсусланиб таъкидлаш керакки, вилоятдаги деҳқончилик-саноат мажмуи туман қўмиталари балансидаги бир қатор жамоа хўжаликлариаро болаларни соғломлаштириш оромгоҳлари очилмай қолаяпти. Бунга асосий сабаб моддий қийинчилик бўлмоқда. Кўпгина жамоа хўжаликларининг ҳисобида етарли пул йўқ.

— Биз бундай шароитда бошқача йўл тутдик, — дейди Паркент тумани деҳқончилик-саноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси қўмитасининг раиси Топил Холтоев. — Хўжаликлар раҳбарларига пул етишмас экан озиқ-овқатлар, таъмирлаш материаллари билан ёрдам беринглар, ким нимага қодир бўлса ўшани берсин дедик. Бу уларга ҳам маъқул бўлди.

Ҳа, замон зайлига мослаб қилинган ташаббус яхши натижа бераяпти. Ҳар бир жамоа хўжалиги килограмми 25 сўмдан 300 килограммдан гўшт ажратадиган бўлди. «Гулбоғ» жамоа хўжалиги 5 тонна, «Бўстон» жамоа хўжалиги 2 тонна ун берди. «Паркент»ликлар омборларидан 200 килограмм макарон, 100 килограмм чой, 100 килограмм нўхот жўнатишди. «Чанги» хўжалиги қурилиш бригадаси деярли барча таъмирлаш ишларини бўйнига олди. Хўжаликлар қўшган ҳиссаларига қараб соғломлаштириш оромгоҳига йўлланмалар бериладиган бўлди.

Оромгоҳ жамоасининг яна бир иши диққатга сазовордир. Ҳисоблаб чиқилса бир кунда 105 килограмм нон керак экан. Дўкондан сотиб олинса, бу 1050 сўмга тушади. Агар хўжаликлардан олинган буғдойдан ўзлари нон ёпсалар шу пулнинг ярми тежалар, унинг устига бензин, машина, турли оворагарчиликлардан халос бўлинади. Ҳар куни овқатлантиришга тандирдан янги чиққан иссиқ нон тортиляпти. Умуман эса оромгоҳда олти марта овқатланиш ташкил этилган.

Бу йил ҳам болаларни соғломлаштириш оромгоҳларини мавсумга тайёрлаш анча оғир кўчди. Айни мавсумда вилоятда йигирмага яқин оромгоҳ ишлайди. Уларни мавсумга шайлаш жуда катта меҳнат ва сафарбарлик ишлари билан боғлиқ бўлади. Тошкент вилояти ҳокимлиги, вилоят Касаба уюшмалари кенгашининг бу муҳим ишдаги ҳамкорлиги туфайлигина шундай имкон яратилди.

Болаларнинг ёзги дам олиш ва соғломлаштиришни ташкил этиш ҳамда ўтказиш юзасидан катта тадбирлар режаси тузилди. Унинг амалга ошишини назорат қилувчи махсус комиссия ташкил этилди. Вилоят ҳокимлиги ва вилоят касаба уюшмалари кенгаши ҳамкорликда оромгоҳни очишга қийналаётган ташкилотлар билан таҳлиллар ўтказдилар ва уларга амалий ёрдам кўрсатдилар.

Болаларни соғломлаштириш оромгоҳларини мавсумга тайёрлаш ва уни ўтказишга вилоятдаги қатор бошқа бошқармалар, ташкилотлар ҳам жалб этилди ва улар бу ишга ўзларининг ҳиссаларини қўшмоқдалар. Чунончи, вилоят давлат автомобиль назорати ходимлари ўғил-қизларни оромгоҳларига бехатар кузатиб бориш ва олиб келиш билан боғлиқ бўлган харажатларни ўз ҳисобларидан сарфлашларини билдирдилар. Тиббиёт ходимлари ҳам кўп хизматларни бепул бажаришга қарор қилдилар. Вилоят фуқароларни ташиш автомобиль концерни жамоаси энг кам тариф ҳажмида ҳақ олишга розилик берди. Касаба уюшмалари, хўжаликлар йўлланмалар нархини арзон қилиш мақсадида қўшимча маблағлар ажратдилар. Бундай савобли ишлар туфайли йўлланмалар қиймати бироз арзонлашди. Ҳозир ҳар бир йўлланманинг қиймати ўртача 2—2,5 минг сўм атрофида бўлмоқда. Бу харажатнинг ярмини оромгоҳ эгаси бўлган хўжалик, ташкилот тўласа, ярим харажатни касаба уюшмалари кўтаради. Ота-оналар умумий харажатнинг 10 фоизини тўлайдилар, яъни у 200—250 сўмни ташкил этади.

Ҳозирги иқтисодий шароит қанчалик оғир бўлмасин келажагимиз эгалари — фарзандларимизнинг барча шарт-шароитлари муҳайё қилинган оромгоҳларда мириқиб ҳордиқ чиқаришлари учун ҳамма имкониятлар ишга солинаверади.

Б. ПУЛАТОВ,
вилоят касаба уюшмалари кенгаши матбуот марказининг мудири, «Тошкент ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.
Н. НАЖМИДДИНОВ,
Ўзбекистон телевидениесининг катта мухбири.

ЎЙИНДАН ЎТ ЧИҚМАСИН

Оромгоҳлар асосан тоғлик ҳудудларда жойлашганлиги сабабли уларга қўйиладиган давлат ёнғин назорати талаблари ўзгача бўлади

Тошкент вилоятида юздан ортиқ болалар дам олиш оромгоҳлари мавжуд. Шундан 60 фоиз қисми Бўстонлиқ туманининг Хондойлиқ, Сойлиқ, Чимён, Юсупхона ва Хумсон қишлоқларида жойлашган. Бундан ташқари Паркент ва Оҳангарон туманларида ҳам бир қанча оромгоҳлар бор. Ҳар йилгидек, ушбу оромгоҳларни мавсумга тайёрлаш мақсадида ҳозирлик ишлари олиб борилиши лозим.

Шуни айтиш керакки, тоғлик туманларга ўт ўчириш техникаси етиб бориши анча мушкул. Оддий шароитда 5-10 минутда етиб бориладиган жойга ярим-бир соат юришга тўғри келади. Шундай экан, оромгоҳлар иложи борича ўт ўчириш воситалари билан тўлиқ таъминланган бўлиши зарур.

Авваламбор, ёнғинни ўчиришдан, унинг олдини олиш осон. Демак, оромгоҳлар учун чиқарилган қоидаларга тўла риоя қилиниши керак. Шуни ҳам айтиш жоизки, оромгоҳларнинг болаларни қабул қилишга тайёрлигини ҳокимият томонидан тузилган комиссиялар аниқлайди. Комиссия таркибида, албатта, давлат ёнғин назоратидан вакиллар ҳам бўлиши керак. Оромгоҳ ҳар томонлама тайёр бўлганидан кейингина болалар у ерларга жойлаштирилади.

Афсуски, кўпчилик оромгоҳларни қабул қилиш жараёнида одатда анча-мунча камчиликлар учраб туради. Масалан, болалар турадиган уйлар тез ёнадиган материаллардан қурилган бўлади. Устига-устак махсус суюқлик пуркалмаган, ёнғин тўғрисида маълумот берувчи сигнализация ишга яроқсиз, вақтинчалик ўтказилган электр симлари олиб ташланмаган, бирламчи ўт ўчириш анжомлари йўқ.

Хусусан, Чирчиқдаги қурилиш материаллари ва конструкциялари ишлаб чиқариш комбинатига қарашли «Крутие горки» ва ТОМРЭЗга қарашли оромгоҳларда юқорида қайд этилган камчиликлардан ташқари телефон ўрнатилмаган. 160-қурилиш трестига қарашли Островский номли, Алоқа вазирлигига қарашли «Чимган», Олмалиқ-кимё заводига қарашли болалар дам олиш оромгоҳларида бир неча йилдан бери давлат ёнғин назорати берган ёзма кўрсатмалар бажарилмаяпти. Ҳозир ҳам бу ерда ёнғиндан хабар берувчи мосламалар ишламайди,. чақмоқ тутгичлар ўрнатилмаган, бино ёғочларига ёнғиндан сақловчи кимёвий моддалар шимдирилмаган.

Шуни ҳам унутмаслик керакки, оромгоҳлардаги ҳар бир павильонда қутқариш йўллари ҳар доим очиқ бўлиши, эшиклари мих ёки қулф билан беркитмаслиги лозим. Ёнғинни ўчиришда ишлатиладиган сув ҳавзалари ҳамиша тўлатиб қўйилиши, лагер хизматчиларидан тунги навбатчилик ташкил этиб, уларни қўл электр чироқлари билан таъминлаш айниқса муҳимдир. Болалар оромгоҳларида гулхан ёқиш анъана бўлиб қолган. Бироқ бу тадбир маҳаллий ёнғинни назорат қилиш бўлинмалари билан келишилган ҳолда ўтказилиши, гулхан ёқиладиган майдонларни эса камида 100 метр узоқликда танлаш жоиз. Болаларимизнинг янги ўқув йилига соғ-саломат ва бақувват бўлиб қайтишларини истасак, юқорида қайд этилган ёнғин хавфини бартараф этиши қоидаларига тўлиқ риоя қилиниши шарт.

Н. ЁДГОРОВ,
вилоят ЁСБ давлат ёнғин назорати бўлими муҳандиси, ички хизмат майори.

ЭРТАГА — ТИББИЁТ ХОДИМЛАРИ КУНИ

ХАЛҚИМИЗ САЛОМАТ БЎЛСА БАС

АҲОЛИ соғлиғини мустаҳкамлаш юзасидан республикамизда ишлаб чиқилган махсус дастурни амалга оширишга вилоятимиз саломатлик посбонлари ҳам салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Айниқса, Президентимиз саъй-ҳаракати билан бошланган ташаббус — соғлом авлодни камол топтириш борасида сезиларли ишлар қилинмоқда. Барча шаҳар ва туманлар соғлиқни сақлаш бўлимларида оналик ва болаликни муҳофаза этиш бўйича аниқ тадбирлар ишлаб чиқилиб, улар амалий ифодасини топаётганлиги, умуман касалликларни аниқлаш, уларнинг олдини олиш, даволашнинг янгича, самарали усулларини жорий этиш бўйича бирмунча дадил қадамлар қўйилганлиги эътиборга лойиқдир.

Мустақиллик йиллари мобайнида қатор даволаш муассасалари малакали кадрлар билан мустаҳкамланди. Муолажаларнинг қулай ва самарали усуллари жорий қилинди. Соғлиқни сақлаш йўналишидаги ислоҳотлар туфайли моддий базаси ночор, аҳолига зарур даражада тиббий хизмат кўрсатолмайдиган 19 та даволаш муассасаси иш фаолияти ўзгартирилиб, даволаш сифати яхшиланди.

Сўнгги пайтларда касалхоналарда ўринлар сони камайтирилиб, поликлиникаларда кундузги тиббий хизмат кўрсатиш кўлами кенгайганлиги ҳам рўй берган ўзгаришлар натижасидир. Бу даргоҳларда турли ихтисосликлар бўйича илгари мавжуд бўлмаган кабинетлар ишга туширилди, кўп вақт олмайдиган, унчалик мураккаб бўлмаган операциялар шу ернинг ўзида ўтказилмоқда. Хизмат кўрсатишнинг «Кундузги, бир кунлик кундузги стационар» деб ном олган ҳамда уй шароитида соғломлаштиришни таъминлайдиган шаклларига кенг йўл очилди.

Шифокорларнинг аҳоли орасида тез-тез бўлиб, турли мавзуларда суҳбатлар ўтказишлари, ичимлик сувининг тозалигини назорат қилиб боришлари, ҳудудлар, хонадонлар саранжом-саришталигига берилган эътибор туфайли касалланиш даражаси анча пасайиб бормоқда. Рўй бериши мумкин бўлган юқумли касалликлар олдини олиш чоралари ижобий натижалар берди.

Шуни алоҳида айтиш керакки, вилоят фавқулодда эпидемияга қарши кураш комиссияси, соғлиқни сақлаш ходимларининг фаоллиги туфайли вилоятнинг бир қатор бошқармалари, шаҳар ва туманлар ҳокимликлари ичимлик сувининг тозалигини таъминлашга алоҳида масъулият билан ёндошдилар. Умуман, жойларда аҳолининг ичимлик сувига бўлган эҳтиёжини қондириш муаммолари изчил ҳал этиб борилмоқда.

Албатта, бозор иқтисодиёти туфайли рўй бераётган маълум қийинчиликлар халқ соғлиғини сақлаш тизимига ҳам таъсирини кўрсатмоқда. Бу эса даволаш муассасаларини замонавий тиббиёт жиҳозлари, асбоб-ускуналари билан таъминланишларида мушкуллик туғдираётир. Бироқ, аҳоли саломатлигини биринчи ўринга қўяётган туманларда бу масала ижобий ҳал этилмоқда. Шу ўринда Бўстонлиқ туман ҳокимлигида оналик ва болаликни муҳофаза этишга жиддий муносабатда бўлаётганлигини таъкидламоқчиман. Бу ердаги туғруқхона туман ҳокимлиги ҳамда соғлиқни сақлаш бўлимининг биргаликдаги фаоллиги туфайли энг замонавий ускуналар билан жиҳозланди. Унда оналарни соғломлаштириш, гўдаклар саломатлигини мустаҳкамлаш учун махсус хоналар мавжуд. Шу билан бирга Бўка, Ўртачирчиқ, Янгийўл туманларидаги туғруқхоналар ҳам замонавий тусда таъмирлаш арафасидадир.

Ҳозирги шароитда дори-дармонлар танқислиги ҳам ҳаммага аён. Лекин, ана шу қийинчиликни енгиб ўтиш учун бир қатор туманлардаги соғлиқни сақлаш бўлимлари шифобахш ўсимликлар билан даволашни кенг йўлга қўймоқдалар. Фитобарлар очиб, уларда вилоятимизнинг тоғли ҳудудларида ўсадиган, шунингдек, айрим хўжаликларда етиштирилаётган шифобахш ўсимликлардан дори-дармонлар тайёрлаб, беморларни таъминламоқдалар.

Шу билан биргаликда фаолиятимиздаги айрим камчиликлар ҳақида ҳам тўхталиб ўтмоқчиман. Ҳали бир қатор муассасаларда малакали кадрлар етишмаётганлигидан кўз юмиб бўлмайди. Айни чоғда шифокорлар билан беморлар ўртасидаги муносабатда баъзан самимийликнинг етишмаслиги кишини ачинтиради. Биз қўпол муомалага йўл қўйган, беморларга лоқайдлик билан ёндошган, ташхис белгилашда жиддий янглишган шифокорларга нисбатан муросасиз бўлаётганлигимизни ҳам яширмаймиз. Тиббиёт ходимлари ўз беморларига нисбатан ниҳоятда мулойим сўзли, меҳр-оқибатли бўлишлари керак. Шундагина улар касалликни тезда бартараф этган бўладилар.

Яна шуни ҳам айтиш лозимки, жойлардаги саломатлик марказлари етарли даражада ишлаяптилар, деб бўлмайди. Аҳоли орасида учрашувлар, суҳбатлар кам ташкил этилмоқда. Акс ҳолда неча йиллар давомида қайд қилинишига қарамай, қўзиқориндан, уйда тайёрланган консервалардан ёки колбаса маҳсулотларидан заҳарланишларнинг рўй бериб туришини қандай тушуниш керак. Биз бундан буён ана шундай кўнгилсиз ҳолатлардан хулоса чиқариб олишимиз, бутун эътиборни аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашга қаратишимиз зарур.

Фурсатдан фойдаланиб, вилоятимиздаги аҳоли саломатлигини муҳофаза этаётган 5300 нафардан зиёд шифокор, 24 минг 300 нафардан кўпроқ ўрта тиббиёт ходимларини ҳамда даволаш муассасаларида хизмат қилаётган барча касбдошларимизни анъанавий байрам билан чин дилдан табриклайман, уларга вилоятимиз аҳолиси саломатлигини мустаҳкамлаш йўлидаги фидойи ишларида катта муваффақиятлар тилайман.

А. СОДИҚОВ,
вилоят соғлиқни сақлаш бошқармасининг бошлиғи, тиббиёт фанлари доктори.

«ОҚ ОЛТИН» НАЖОТКОРЛАРИ

АЙТИНГЧИ, бемор дарддан халос бўлганида, унинг чеҳрасига разм солганмисиз? Уни оёққа қўйган шифокорничи? Бундай пайтларда ҳар икковининг қалбида ҳам қуёш кулади. Йўқ, йўқ, бу муболаға эмас. Инсон борки, сал бўлмаса тушкунликка рўбарў бўлган руҳияти қайта тикланганда халоскорига дилдили тубидан миннатдорчилик изҳор этади.

Тошкент туманининг пойтахтга туташ ҳудудида жойлашган «Оқ олтин» шифохонаси врачлари дарддан халос бўлган неча-неча кишилардан бундай мамнунлик сўзларини эшитишган. Айниқса, беморлар бош шифокор Й. Қодиров, М. Абдулқосимова, Ф. Икромов, Х. Убайдуллаев, М. Мусаева, М, Исоқова, Г. Юнусова сингари шифокорлар, С. Рашидова, И. Ғиёсова, Г. Ниғмонова, М. Жалолова, М. Усмонова каби ҳамширалар хизматидан беҳад хурсандлар.

Шифохона муолажалар олиш учун замонавий тиббий асбоблар билан жиҳозланган. Дори-дармонлар ҳам етарли.

Келгусида бу даргоҳ санатория туридаги хордиқ ва соғломлаштириш муассасасига айланиши учун режалар ишлаб чиқилмоқда.

А. ЙЎЛДОШЕВ.

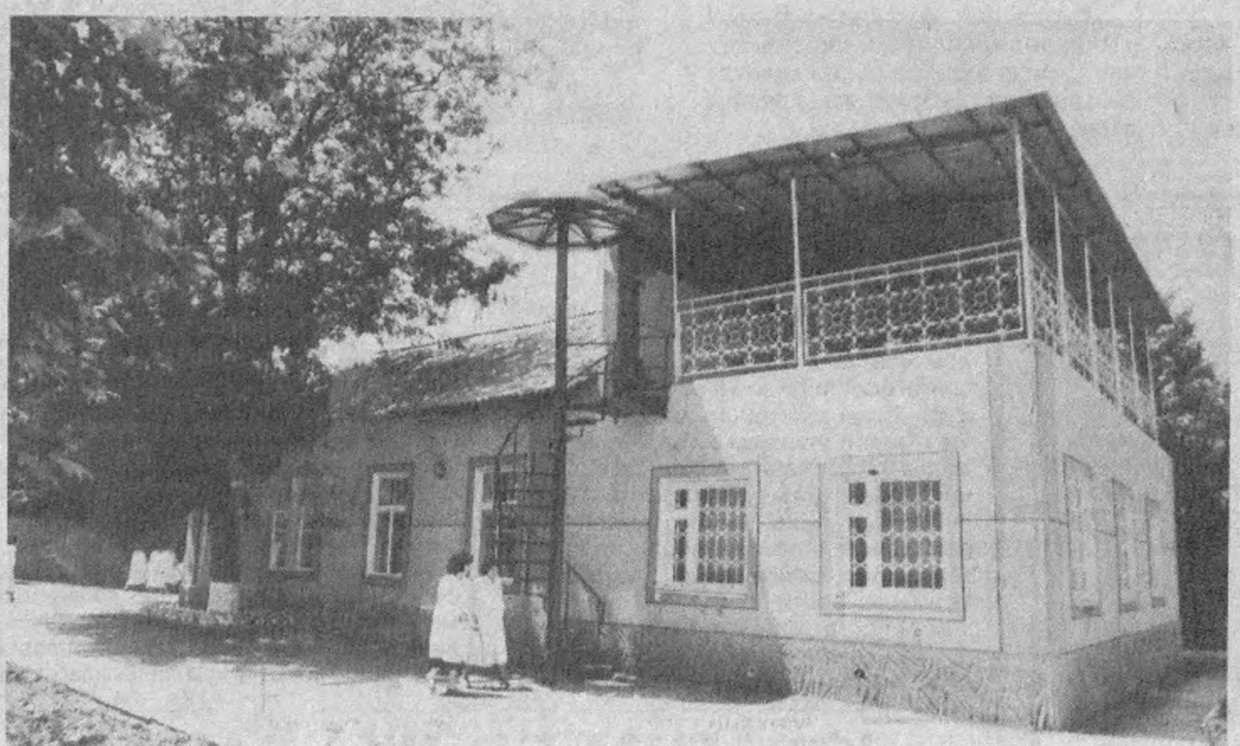

Янгийўл шаҳрида янги болалар поликлиникаси иш бошлади. Бу поликлиникада шаҳардаги қаровсиз ётган бинонинг қайта таъмирланиши натижасида барпо бўлди. Бу ишларни Янгийўл ёғ-мой ҳиссадорлик жамияти маъмурияти бажарди. Янги шифо маскани 2500 нафардан ортиқ болага тиббий хизмат кўрсатади.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ (ЎзА) олган сурат.

ЯХШИЛАРНИ ЭСЛАМОҚ САВОБ

Хотира

ЁЗУВЧИ шахсининг шаклланиши, илк ижодий машқлари, унга ижодий туртки бўлган ҳаёт ажойиботлари фақат адабиётчиларнигина эмас, балки кўпчилик китобхонларни ҳам қизиқтиради. Ёзувчи Саид Аҳмаднинг болалик йилларидан бошлаб фақат оила талаблари даражасидагина эмас, балки юксак маданиятли бўлиб тарбияланишда, рассомликдан ёзувчиликка қадам қўйишда, Ойбек, Ғафур Ғулом, Абдулла Қаҳҳор каби ёзувчилар билан бевосита мулоқотда бўлишига сабаб бўлганлардан бири унинг акаси Имомхон Хусанхўжаевдир.

Имомхон ака ҳозир ҳаёт бўлганда 90 га кирган бўлар эди. Имомхон ака дастлабки маълумотни 20-чи йилларда машҳур бўлган Хадрадаги «Намуна», унгача рус тузем мактабида олган. И. Хусанхўжаев ўз педагогик фаолиятини 1925 йилда «Урфон» бошланғич мактабида дарс бериш билан бошлади. 1934 йилда Тошкент педагогика институтини имтиёзли диплом билан тугаллаб, шу институтда ўқитувчи бўлиб қолди. Лекин унинг дастлабки илмий-тадқиқот ишлари 30-йилларнинг бошида Москвада туркий тилларда сўзлашувчи халқлар учун ягона стенография системасини яратишга киришишдан бошланди. У Ўрта Осиёда биринчи бўлиб ўзбек стенографиясини ишлади ва уни такомиллаштиришга муносиб ҳисса қўшди.

И. Хусанхўжаевнинг фаолияти фақат стенография соҳаси билан чегараланмайди, у Ўзбекистон педагогика фанининг асосчиларидан бири сифатида, унинг хилма-хил қирралари ва йўналишларида илмий тадқиқот ва ташкилотчилик ишларини олиб борди, кўплаб ёш педагогларга устозлик қилди. У 30-40 йилларда Халқ маорифи комиссарлиги ҳузуридаги оқартув ишлари методикаси институти ва давлат илмий кенгашида методист, Ўзбекистон маданий қурилиш институтида илмий ходим, Маориф кадрларининг малакасини ошириш институтида директор ўринбосари ва педагогика кафедрасининг мудири, Педагогика фанлари илмий-тадқиқот институтида директор ўринбосари бўлиб ишлади. У узоқ йиллар давомида то умрининг охиригача Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институти педагогика кафедрасининг доценти, профессор вазифасини бажарувчи бошланғич синфлар педагогика кафедрасининг мудири эди. Имомхон ака ўзининг ташкилотчилик ва педагогик фаолияти билан бирга давр талаби асосида илмий изланишлар олиб борди. Дастлаб бу изланишлар 30-йилларда ўзбек мактабларининг биринчи ва иккинчи синфлари, кейинчалик 3-синфлари учун янги методик асосларда «Ўқиш» китоблари яратишдан бошланди. Бу китоблар 20 йил давомида қайта — қайта нашр қилинди. У ўз илмий ижодий йўналишида аста-секин мураккаб муаммоларни тадқиқ қилишга ўтиб, педагогика назарияси ва илғор педагогика тажрибаларни умумлаштириб 20 га яқин илмий методологик дарслик ва 70-йилларнинг охирларига қадар 100 дан ортиқ мақолалар эълон қилди. Имомхон ака Москвада нашр қилинган педагогика энциклопедиясига ва кўп томлик «Маориф ва педагогик фикрлар тарихи» номли илмий тарихий асарларда ўз мақолалари билан фаол қатнашганлардан бири ҳамдир.

Имомхон ака бир неча шарқ тиллари ва рус тилини яхши эгаллагани учун унинг шарқ мутафаккирларининг педагогик қарашлари ўзига мафтун қилар эди. У Низомий Ганжавий, Ҳисрав Деҳлавий, Абдураҳмон Жомий ва XIX-XX асрларда яшаб ўтган қатор адибларнинг педагогик қарашларини чуқур ўрганиб ва бу қарашларнинг улуғ ўзбек шоири Алишер Навоийнинг педагогик қарашлари билан таққослаб «Алишер Навоийнинг педагогик қарашлари» мавзусида 60-йилларнинг бошларида номзодлик диссертациясини ёқлади.

Диссертация асосан шарқ қўлёзмалари асосида шаклланиб, унда қатор педагогик муаммолар ҳал қилингани туфайли педагогика фанига қўшилган йирик ҳисса деб баҳоланган эди. Унинг материаллари 1963 йилда «Ўрта ва олий мактаб нашриёти» томонидан «Алишер Навоий таълим-тарбия ҳақида» номи билан педагогика олийгоҳлари толиблари учун ва мактаб ўқитувчилари учун қўлланма сифатида нашр қилинган.

И. Хусанхўжаев ўзбек педагогика фанининг фаол тарғиботчиларидан бири сифатида ўқитувчилар мажлисларида, ота-оналар билан учрашувларда, конференцияларда мазмунли суҳбатлар, маърузалар билан чиқар эди, аспирантларнинг устози, толибларнинг севимли мураббийси эди. Унинг бу ажойиб сифатлари Низомий номидаги институт кафедрасининг мудири ва профессор лавозимида айниқса намоён бўлди. Педагог олим И. Хусанхўжаевнинг хизматлари ўз вақтида муносиб тақдирланиб, унга «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи» фахрий унвони ва «Маориф аълочиси» нишонлари берилган эди.

Педагог олим Имомхон Хусанхўжаевнинг хотирасини абадийлаштириш мақсадида Тошкент шаҳридаги мактаблардан бирига унинг номи берилса, олим таваллудининг 90 йиллигига муносиб хотира бўлар эди.

Ҳикмат СОБИРОВ,
иқтисод фанлари доктори, профессор.

ҲАФТАЛИК ТВ КЎРСАТУВЛАР

ДУШАНБА, 19

ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Мураббий».
18.40 Футбол шарҳи.
18.55 Эстрада концерти.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Мен буюк юрт ўғлидурман».
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 «Ўзбекистон — хорижликлар нигоҳида».
22.00 Уйғун. «Ибн Сино». Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг спектакли.
23.40 Эълонлар.
23.45 — 00.10 «Ўзбекистон» ахбороти.

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:
18.30 Болалар учун. «Кўзмунчоқ».
19.00 «Таҳлил».
19.10 «Йўловчи ва транс-порт».
19.40 «Ҳамшаҳарлар».
21.10 — 22.45 «Энди сизни ким деб аташ керак?». Бадиий фильм.

ЎзТВ III

«ОСТАНКИНО» РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ, РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
17.55 «Тиғиз пайт».
18.15 «Жозефина ёки шуҳратпарастлик комедияси». Телесериал. 9-серия.
19.05 «Эркак ва аёл».
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».
20.40 А. И. Солженицин билан учрашув.
21.00 «Хусусий детектив Нестор Бурманинг саргузаштлари». Телесериал (якунловчи серия).
*
21.45 Телефильм.
21.55 Эълонлар.
22.00 «Вести».
22.25 «Тафсилотлар».
22.35—22.45 Криминал хабарлар экрани.

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мультькарусель».
19.00 «Дўст билан обод уйинг».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
*
«ОМАД» таништиради:
20.40 «Жаҳон географияси».
21.30 Эълонлар.
21.40 Видео — «О».
23.20 Эълонлар.
23.25 «Курьер».
23.35 «... яна об-ҳаво ҳақида».
23.45 — 23.55 «Постфактум».

СЕШАНБА, 20

ЎзТВ I

6.00 — 8.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 «Жавоҳирлар маликасига ҳужум». Бадиий фильм.
9.30 Немис тили.
10.00 «Ёшлик» студияси. «Яхшиларга эргашиб».
10.30 «Абитуриент-95». Физика.
11.00 «Кашф этилаётган имкониятлар».
11.30 «Сиҳат-саломатлик» почтасидан.
12.00 — 14.00 «Умидлар йили». Видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Эртаклар — яхшиликка етаклар».
18.45 Телефильм.
18.55 Бастакор Турсун Азимов асарлари.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Осойишталик посбонлари».
20.10 «XXI аср бўсағасида».
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 «Миллий хавфсизлигимиз кафолати».
22.00 «Бир актёр театри». О. Эргашев. «Она меҳри».
22.50 Эълонлар.
22.55 — 23.20 «Ўзбекистон» ахбороти.

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:
18.30 «Мультфейерверк».
19.00 «Дунё табиати».
19.50 Янгиликлар.
19.55 «Хусусийлаштириш: қадамбақадам».
20.15 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
20.40 Видеогид.
21.00 «Теле-ателье-шоу».
21.10 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
21.50—23.30 «Кинонигоҳ».

ЎзТВ III

«ОСТАНКИНО», РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
6.30—8.00 «Телетонг».
* * *
17.55 «Тиғиз пайт».
18.15 «Жозефина ёки шуҳратпарастлик комедияси». Телесериал. 10-серия (якунловчи).
19.05 «Мавзу».
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».
20.40 Бадиий фильм.
20.55 «Ча, ча, ча». Кинокомедия (Финляндия, Швеция, 1989 й.).
22.00 «Вести».
22.25 «Тафсилотлар».
22.35 «Жойлардан репортажлар».
22.50—23.45 Тунги телесериал. «Ноқулай аёл». Бадиий фильм. 1-фильм (АҚШ).

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.
*
18.40 «Мультькарусель».
*
18.55 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари.
19.15 Телефильм.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Дурдаршн» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
20.50 «Рангинкамон» (тожик тилида).
21.30 «Файзли уйда». Украина маданий маркази.
22.05 «Би-Би-Си» янгиликлари.
22.15 — 23.00 «Соккер-клуб». Футбол шарҳи.

ЧОРШАНБА, 21

ЎзТВ I

6.00 — 8.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 Болалар учун фильм. «Коинот сири».
9.15 Алифбо сабоқлари.
9.45 «Ёшлик» студияси. «Талабалик йилларим».
10.20 «Абитуриент-95». Математика.
10.50 «Аждодлар мероси — хазина».
11.20 Ўзбек куйларидан концерт.
11.50 «Бир ўлкаки...».
12.30 — 14.00 «Маърифат» видеоканали.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Умид учқунлари».
18.45 Спорт хабарномаси.
18.55 «Буни умр дерлар».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Инсон ва қонун».
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 «Кино, кино, кино».
22.20 «Олтин мерос». Ўзбекистон халқ артисти Ғанижон Тошматов.
23.20 Эълонлар.
23.25 — 23.45 «Ўзбекистон» ахбороти.

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:
18.30 «Ўзим ҳақимда».
19.00 «Шоҳсупа сари».
19.30 «Мусиқий меҳмонхона».
20.30 «Бумеранг».
21.00 «Янги иқтисод».
21.15 «Ўзбектелефильм» кўрсатади: «Галереяда бир оқшом».
21.25 «Тошкент оқшомида».
22.25 — 23.55 «Кинематограф».

ЎзТВ III

«ОСТАНКИНО», РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
6.30—8.00 «Телетонг».
* * *
18.00 «Тиғиз пайт».
18.20 «Ғаройиб костюм». Телевизион бадиий фильм («Грузия-фильм»).
19.05 «Орзу-истаклар фабрикаси».
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».
*
20.45 «Астрология». Лайма Вайкуле.
21.05 «Жаҳон дўконлари».
22.05 «Вести».
22.25 «Тафсилотлар».
22.35—23.30 Тунги телесериал. «Ноқулай аёл». Бадиий фильм. 2-фильм.

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.
*
18.40 «Мультькарусель».
18.55 «Хазинамиз таянчи».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
*
19.50 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
«ОМАД» таништиради:
20.40 — 23.40 «СПОРТ ҚИТЪАСИ».

ПАЙШАНБА, 22

ЎзТВ I

6.00 — 8.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 «Ватандан узоқда». Бадиий фильм.
9.30 «Соғлом авлод учун».
9.50 «Фахрийлар — фахримиз».
10.30 «Абитуриент-95». Она тили ва адабиёт.
11.00 «Буни ҳамма билиши керак».
11.40 Инглиз тили.
12.10 — 14.00 «Ёшлик» видеоканали.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Сеҳрли мўйқалам».
18.30 «Булоқлар кўз очганда».
18.55 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Мурод Соҳибов куйлайди.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Арзанда эмас, пазанда бўлинг!».
20.20 «Юзма-юз».
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 «Юрт ҳақида қўшиқ». Публицистик кўрсатув.
22.15 «Нигоҳ».
23.15 Эълонлар.
23.20 — 23.45 «Ўзбекистон» ахбороти.

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:
18.30 «Омад» тақвими.
18.35 «Кўнгил».
18.40 «Муҳаббатга ошно қалблар».
19.00 «Теле-ателье-шоу».
19.10 Янгиликлар.
19.15 Видео янгиликлари.
19.35 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
20.20 — 22.00 «Кинонигоҳ».

ЎзТВ III

«ОСТАНКИНО», РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
6.30—8.00 «Телетонг».
* * *
17.55 «Тиғиз пайт».
18.25 «Улар Ватан учун жанг қилдилар». Бадиий фильм. 1-серия («Мосфильм», 1975 й.).
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».
20.40 «Москва, Кремль».
21.05 «Улар Ватан учун жанг қилдилар». Бадиий фильм. 2-серия.
*
22.00 «Вести».
22.25 «Тафсилотлар».
22.35—23.15 Хоккей. Стэнли кубоги. Финал.

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мультькарусель».
19.00 «Бозор иқтисодиёти сабоқлари».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Ёшлик» студияси. «Ғазалхон ёшлигим».
20.25 «Ўзбекистон: ҳамкорлик йўлидан».
21.00 «Замандас» (қозоқ тилида).
21.40 «Безнен мирас» (татар тилида).
22.20 — 23.20 «Дурдаршн» телекомпаниясининг кўрсатувлари.

ЖУМА, 23

ЎзТВ I

6.00 — 8.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 «Муваффақиятга элтувчи йўл». Кинодастур.
8.30 Немис тили.
9.00 «Халқ ижодиёти».
9.30 Болалар учун. «Ёзимиз — соз ўтмоқда».
10.00 «Суянч».
10.30 «Ёшлик» студияси. «Мўъжизалар оламида».
11.10 — 13.10 «Биз танлаган йўл». Видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Ўзбек давлатчилиги тарихи.
18.40 Мусиқий дақиқалар.
18.55 «Ислоҳот ва масъулият».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Тараққиёт».
20.15 «Етти иқлим садоси». Халқаро шарҳловчилар давраси.
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 «Вақт — ҳакам».
22.15 «Мақом кечаси».
23.15 Эълонлар.
23.20 — 23.45 «Ўзбекистон» ахбороти.

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:
18.30 «Ўтмишсиз келажак йўқ».
19.00 «Бу бўстон аро...».
19.30 «Билиб қўйган яхши».
19.55 «Саломат бўлинг!».
20.25 «Бизнес-академия».
20.50 «Экология ва ҳаёт».
21.20 — 22.20 «Кинотриада».

ЎзТВ III

«ОСТАНКИНО», РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
6.30—8.00 «Телетонг».
* * *
18.25 «Ўйин ва эрмаклар». В. Шукшиннинг шу номли ҳикояси асосида қисқа метражли телевизион бадиий фильм («Ленфильм»).
18.50 «Мўъжизалар майдони».
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».
*
20.45 Телефильм.
*
21.00 «К-2» таништиради...
21.50 «Автомиг».
22.00 «Вести».
22.25 «Тафсилотлар».
22.35—23.30 «Қизиққон ўнлик».

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.
*
18.40 «Мультькарусель».
18.55 «Ёшлик» студияси. «Ёшлик оқшоми».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
20.40 «Тадбиркорлик мактаби».
«ОМАД» таништиради:
21.05 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
21.30 «Автосалон».
21.50 «Панорама».
22.20 Дэвид Копперфильд. «Афсунгарлик билан 15 йил».
22.45 Эълонлар.
22.50 «Даракчи».
23.00 Эълонлар.
23.05 — 00.45 Видео — «О».

ШАНБА, 24

ЎзТВ I

6.00 — 8.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 «Янгроқ қўшиқлар». Бадиий фильм.
9.25 «Ёшлик» студияси. «Онамнинг ўгитлари».
10.05 «Кинокўзгуда акс этган санъат».
10.35 «Алпомиш авлодлари».
10.55 Ўсмирлар учун. «Ўйла! Изла! Топ!».
11.40 «Анъана ва замон».
12.20 «Театр учрашувлари». М. Тошмуҳамедов номидаги Қашқадарё вилоят театри.
13.20 «Ғолиблар».
14.00 — 14.40 «Рубобим тори иккидур». Мусиқий кўрсатув.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Кичкинтоймиз — гижингтоймиз».
18.40 Спорт хабарномаси.
18.50 «Кино ва болалар».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Ялла ва рақслар».
20.30 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 Футбол бўйича Олимпиада ўйинлари саралаш турнири. Ўзбекистон — Қозоғистон терма командалари.
23.00 Эълонлар.
23.05 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
23.15 «Тунги ёғду». Дам олиш кинодастури.

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:
9.00 «Мультфейерверк».
9.30 Табиат дунёси.
10.20 Янгиликлар.
10.25 «Хусусийлаштириш: қадамбақадам».
10.45 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
11.10 Видеогид.
11.30 «Теле-ателье-шоу».
11.40 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
12.20 «Кинонигоҳ».
14.00 — 18.30 «СПОРТ ҚИТЪАСИ».
*
«Тошкент» студияси таништиради:
18.30 Болалар учун. «Табассум».
19.10 «Антенна».
19.40 «Акс-садо».
20.10 «Пульс». Хабарлар.
20.25 «Менинг кўчам».
20.40 — 22.10 «Кинематограф».

ЎзТВ III

«ОСТАНКИНО», РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.10 Жан Луи Трентиньян «Эркаклар иши» детективида (Франция).
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».
20.45 «Кулги панорамаси». Е. Петросян олиб боради.
*
21.25 «Аншлаг».
*
22.00 «Вести».
22.20 «Автомиг».
22.25 — 23.25 «Юлдузлар ёғилганда».

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
10.00 «Умид» (уйғур тилида).
10.40 «Ўзбекистон — умумий уйимиз».
11.30 — 13.00 «Ёшлик» студияси. «Талабалар саҳнасида».
***
17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.
*
18.40 «Мультькарусель».
18.55 «Мамлакатлар, одамлар, воқеалар».
19.20 Телефильм.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Жараён».
20.25 «Шалом!»
20.55 «Мусиқий саёҳат».
21.30 «Би-Би-Си» янгиликлари.
21.40 «Бу ажиб дунё».
22.00 — 22.10 «Си-Эн-Эн» янгиликлари.

ЯКШАНБА, 25

ЎзТВ I

6.00 — 8.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
8.00 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
9.30 «Шоҳруҳ» клуби.
10.00 «Ватанимга хизмат қиламан».
11.00 «Имконият излаб».
11.25 «Санъат маскани». М. Уйғур номидаги Санъат институтининг 50 йиллигига.
12.25 — 13.55 «Нурли келажак». Видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Мультфильм.
18.20 Болалар учун. «Қўшиғим, жон қўшиғим».
19.05 «Ойнаи жаҳонда...».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ҳафтанома» (рус тилида).
20.00 Эълонлар.
20.05 «Гўзал Фарғонам менинг». Мусиқий кўрсатув.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ҳафтанома».
21.30 Эълонлар.
21.35 «Тимсол» видеоканали.
23.05 Эълонлар.
23.10 — 23.40 «Ҳафтанома».

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:
10.00 «Омад» тақвими.
10.05 «Кўнгил».
10.10 «Муҳаббатга ошно қалблар».
10.30 «Теле-ателье-шоу».
10.40 Янгиликлар.
10.45 Видео янгиликлари.
11.05 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
11.50 — 13.30 «Кинонигоҳ».
***
17.00 «Совға».
17.30 «Жаҳон географияси».
18.20 Эълонлар.
18.25 Видео — «О».
20.05 Эълонлар.
20.10 «Курьер».
20.30 «...яна об-ҳаво ҳақида».
20.40 «Постфактум».
20.50 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
21.10 «Компьютер-Осиё».
21.40 «Панорама».
22.10 Дэвид Копперфильд. «Афсунгарлик билан 15 йил».
22.45 Эълонлар.
22.50 «Даракчи».
23.00 Эълонлар.
23.05 — 00.45 Видео — «О».

ЎзТВ III

«ОСТАНКИНО», РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.00 «Юзма-юз». А. Любимов олиб боради.
18.30 «Ардоғимиздаги санъаткорлар». «Самоцветы» ансамбли.
19.15 «Ота ва бола Дракула». Даҳшатлар комедияси (Франция).
21.00 «Якшанба».
*
21.50 Телефильм.
*
22.00 «Вести».
22.25 «Автомиг».
22.30 «Ксюша ҳузурида».
23.00 «Давр дареси».
23.05—00.05 «Тўлин ой».

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
9.00 Аэробика.
9.15 «Эй! Тонгингиз хайрли бўлсин!» Мультфильм.
9.55 «Жонли сайёра».
10.15 «Менинг кучам».
10.30 «Эртакларнинг сеҳрли олами».
12.15 — 12.25 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
***
17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мамлакатлар, одамлар, воқеалар».
19.10 «Подиум».
19.30 «Ҳафтанома» (рус тилида).
20.00 «Хорижнинг биринчи элчилари».
20.35 «Дурдаршн» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
21.35 «Ҳамкорлик — тараққиёт нишонаси».
22.10 «Би-Би-Си» янгиликлари.
22.20 «Бу ажиб дунё».
22.40 — 22.50 «Си-Эн-Эн» янгиликлари.

«Сирли олам» «Қалб кўзи» САҲИФАЛАРИДА

Кўзни юмгил, кўзга айлансин кўнгил...

Қалб кўзи — «Сирли олам» ойномасининг иловаси. QALB KOZI. قلب کوزی

ИЛМИ ИЛОҲИЙ (ТЕОСОФИЯ), ИЛМИ КАЛОМ (ТЕОЛОГИЯ), ИЛМИ ҒАЙБ, ТАСАВВУФ, ТАХАЙЮЛОТ (ФАНТАСТИКА), ЭКСТРАСЕНСОРИКА, ИЛМИ НУЖУМ, АЛКИМЁ, ХАЛҚ ТАБОБАТИ, ФУТУРОЛОГИЯ

«Сирли олам» ойномаси ва унинг иловаси «Қалб кўзи» газетаси таъсис этилганига атиги бир неча йил бўлганига қарамай, аллақачон элнинг назарига тушиб, озми-кўпми ўз муштарийларининг меҳрини қозонди. Уларнинг ҳар бири ўртача 30 минг нусхада чоп этилаётган бўлса-да, қисқа давр ичида ўз сўзи, ўз юзи ва ўз қиёфасини топа олдики, бу таҳсинга лойиқ, албатта. Бу нашрлар халқимизнинг маданияти, маънавияти ва маърифатини юксалтиришга баҳоли қудрат ўз ҳиссасини қўшиб келмоқда.

«Сирли олам» ва «Қалб кўзи» — бугун бизнинг меҳмонимиз. Қуйида уларнинг келгуси сонларида нашрга тайёрланаётган айрим мақола ва асарлардан парчаларни эътиборингизга ҳавола этмоқдамиз.

ТАБАРРУК ҲАҚИҚАТЛАР САРИ

Ҳожиакбар ШАЙХОВ,
«Сирли олам» ойномасининг бош муҳаррири

Бизга турфа-туман ижодий учрашувларда ўқувчилар кўпинча, нега нашрларингизнинг номини «Сирли олам» ва «Қалб кўзи» деб атагансизлар, деб савол беришади. Бу саволга биз қисқагина қилиб қуйидагича жавоб берамиз:

Маълумки, фоний ва боқий дунё, Коинот ва Инсон ҳаёти шу даражада уйғунлашиб кетганки, бу бизда осмон қадар ҳайрат туйғуси уйғотади, холос. Худди шунингдек, одамлар тақдири ва қисмати ҳам бениҳоя мураккаб бир тарзда ўзаро боғлангандир. Бу оламда ҳеч бир воқеа тасодифан кечмайди. Ҳаётимизда рўй берадиган ҳар бир яхши-ёмон ҳодиса замирида биз ҳали англаб улгурмаган қандайдир илоҳий, мистик қонуниятлар мавжуд. Бу қонуниятларни билиш учун биз ана шу туташ оламлар, туташ тақдирлар билан вобаста мўъжизалар асрорини англаб етмоғимиз керак. Бунга эса, ўйлашимча, одамлар ўзаро меҳр-оқибат, эзгулик, юксак маънавият ва маърифат орқалигина эришмоқлари мумкин.

Инсон руҳиятининг ботиний имкониятларига эътиқод сўнгги ўн йилликларда Ғарб тафаккурининг, қолаверса, илми илоҳий, илми калом, ғайб илмининг белгиловчи хусусиятига айланди.

Мистиканинг йирик назариётчиларидан бири, амриқолик руҳшунос Тимоти Лирининг таъкидлашича, фан ва дин бир-бирларига душман эмас, аксинча, муроқаба, жазава каби алоҳида ҳолатга тушадиган одамлар фан йиллаб ўтказадиган тажрибаларни бир зумда амалга ошира олишган. Жазава, ғойибдан кўриш, илоҳий тушлар, латиф шарпаларни диний сўзлар ёрдамидагина эмас, балки физик ва биологик фанлар тилида ҳам изоҳлаш мумкин. Аксарият ҳолларда дин тажрибаси ҳам, фан тажрибаси ҳам бир хил натижа беради.

Масалан, оламнинг латиф, яъни ўзга ўлчамига ўтган одам нафақат қалб кўзи, олтинчи, балки еттинчи сезгиси билан ҳам иш кўра олади. Бундай одам ботиний кўз орқали бутун Коинотни қамраб олиш қудратига эга бўлади. Лирининг фикрича, қадимги замон сўфийлари, валийлари, дао мактабини ўтаган муршиду муридлар,олий босқичга кўтарилган жўгилар, тантра соҳиблари, гурулар, тибет ламалари буюклигининг сири ҳам мана шунда. Улар инсон заковатини Парвардигор ижодининг олий чўққиси, деб қарашган.

Хуллас, ойномамиз ва жаридамиз бундан буён ҳам юқорида зикр этилган муҳим масалалар ҳақида мулоҳаза ва мусоҳаба юритади, ижодий жамоамиз биз яшаб турган мураккаб ва айни шу мураккаблиги билан гўзал ва азиз ДУНЁ ва ИНСОН қалбининг сир-синоатларини кашф этиш йўлида ҳормай-толмай тер тўкаверади.

Фурсатдан фойдаланиб мен «Тошкент ҳақиқати»нинг заҳматкаш ижод аҳли ва зукко муштарийларига ҳаётий ва хаёлий омадлар тилаб қоламан.

Телепатия нима?

ҒОЙИБДАН БИЛИШ, КАРОМАТ ҚИЛИШ

Қулоқ қизиш, шунингдек уйга қандай меҳмон келишини, қариндош ёки қадрдон киши билан кўришишни олдиндан билиш, яқин кишисининг касаллиги ёки ўлимини ғойибона сезиш каби ғалати синоатлар кўпчилик одамлар ҳаётида учраб туриши мумкин.

Бу ҳодисалар зоҳиран оддий туйилса-да, аслида жуда мураккаб муаммо. Одатдаги кўриш, эшитиш ва сезиш аъзоларининг иштирокисиз тирик таналар ўртасида масофа оша содир бўладиган бу ўзига хос алоқага (бошқача қилиб айтганда, биологик радиоалоқага) олимлар «телепатик ҳодиса» деган ном беришган.

Теварак атрофимизда бир турли ҳодисалар содир бўлиб турадики, уларнинг моҳиятини биз ё бутунлай идрок этмаймиз ёки улар тўғрисида жуда оз биламиз. Афтидан, телепатиялар ҳам ана шундай ҳодисалар жумласига киради.

Телепатия сўзи грекча — олис ва ҳис-туйғу сўзларидан ташкил топган бўлиб, тирик тананинг, руҳий ҳолати тўғрисида масофага ахборот узатиш, деган маънони билдиради.

Бир қатор олимлар кўп кузатиш ва тажрибаларга асосланиб, кучли ҳаяжон, кечинма каби руҳий ҳолатларни, буюмларнинг шакли тўғрисидаги тасаввурларни ва бошқа хил ахборотларни масофага бемалол узатиш мумкин, деган хулосага келишган. Бундай ғойибона биологик радиоалоқалар, кўпинча, оғир кечинмалар ёки айниқса фожиали хавф гирдобида қолган чоғларда кўпроқ намоён бўлади.

Шуни ҳам айтиш керакки, эътиборли олимларнинг мулоҳазаларига қараганда хавф-хатар тўғрисидаги телепатия ахбороти энг яқин қариндошлар ўртасида рўй бериши мумкин экан.

Сувга чўккан бола ҳақидаги воқеа бунга мисол бўла олади. Шуниси қизиқки, боланинг онаси ўз ўғлининг сувга чўкиб кетганини «кўриб» дод солган чоғида отаси хотиржам газета ўқиб ўтирган эди. Зеро, болага отадан кўра она яқин. Ахир болани ўз вужуди ичида асраб юрадиган, уни ёруғ дунёга йўллайдиган, кўкрак сути бериб боқадиган зот шу она-да.

Шунга кўра мазкур бола сувга чўкаётган фожиали дақиқада энг яқин киши бўлган — онасини ёдлаб, уни ёрдамга чақирган бўлиши ва бу чақириқ сигналини она қабул қилган бўлиши мумкин.

Гап шундаки, кўзи билан кўрганларнинг гувоҳлик беришича она ўз ўғли қай тарзда сувга чўккан бўлса, бу ҳодисани ўша кун, ўша соат ва ҳатто ўша дақиқанинг ўзида 1500 километр олисдан, денгиз соҳилида туриб айнан кўрган экан!

Ҳозир телепатия сирини ошкор этиб илмий жиҳатдан тўла асослаш учун физиклар, биологлар, руҳшунослар ва бошқа фан соҳалари вакиллари тадқиқот асосидаги тажрибаларни ташкил этишга киришганлар. Бу изланишлар телепатия сирларини аён қилиш имконини беради.

А.АЛИЕВ тўплаган.

Бўлган воқеалар

БУВИМНИНГ БАШОРАТИ

БИР куни ўқишдан келсам опамлар «сени Олия бувинг йўқлаяптилар» деб қолдилар. Ҳайрон бўлдим. Кеча ўша ерда эдим-ку!

— Яна кўргилари келиб қолгандир-да, — дедилар опам. Оқтепага йўл олдим.

Борсам бувим сандалнинг четида тасбеҳларини ўгириб ўтирибдилар. Токчага кўзим тушди. Аллақанча дори-дармонлар. Мени кўриб хурсанд бўлдилар. Ўрниларидан турмоққа интилдилар. Ўтираверинг дедим, елкаларига қўлимни қўйиб. Чеҳралари анча очилгандек эди.

— Бувижон, нима, тобингиз қочиб қолдими, — дедим токчадаги дори-дармонларни кўрсатиб, — йўқлатган экансиз.

— Йўқ, ўзим шундай.

Сўнгра у ёқдан-буёқдан гаплашиб, суҳбатлашдик. Бувимлар ўқишларинг яхшими, деб, қолдилар дафъатан. Яхши, дедим.

— Энди гап бундай болам, Катта йигит бўлиб қолдинг. Ота-онангни бир сўзини икки қилма, уларнинг айтганини қил. Ҳурматини ўрнига қўй.

— Хўп бўлади, бувижон.

— Умрингдан барака топ, болам. Мен сендан у дунё бу дунё розиман. Сен ҳам рози бўл.

Баданим жимирлашиб кетди.

— Нималар деяпсиз, буви, ҳали тузалиб кетасиз. Менинг тўйимни ҳам кўрасиз.

Бувим кулдилар.

— Кошки эди, болам, лекин мен ўзимдан ўтганини ўзим биламан. Ёшимни яшаб, ошимни ошадим. Энди буёғи...

Шундай деб кўзларига ғилт-ғилт ёш олдилар. Мен яхши гаплар айтиб, уларнинг кўнглини кўтармоқчи бўлдим.

Бувим мени «хафа қилиб қўйганликлари»ни сездилар шекилли, ўзларини қўлга олиб «айтдим-қўйдим-да, болам, илоё айтганинг келсин, сени тўйингни кўрай», дедилар. Шундан сўнг улар, майли қоронғу тушиб қолди, борақол, уйдагилар хавотир олишмасин, деб мени қўярда-қўймай жўнатиб юбордилар...

Эртасига ўқишдан келсам уйда ҳеч ким йўқ. Эшикка қулф солинган. Қўшнилар чиқиб қолишди.

— Хабаринг йўқми, — дейишди улар. — Бувинг қазо қилибди. Кўзларимдан тирқираб ёш чиқиб кетди. Кечаги суҳбатни эсладим.

Бувим ҳақиқатан ҳам ажойиб аёл эди-да, ниҳоятда хушмуомала, ўқимишли, шунинг учун ҳам маҳалладагилар у кишини Олия отин дейишарди. Беш вақт намозни канда қилмасдилар. Ҳар намоз устида ўлган қариндош-уруғларининг номларини бирма-бир айтиб, улар учун Аллоҳнинг раҳматини тилар, жумлаи мўминнинг қаторида менинг болаларимни ҳам ўзинг сақла, асра деб алқар эдилар. Эътибор берардим: оч ўлдирма, тўқ ўлдир, қиш ўлдирма, ёз ўлдир, деган мақолни кўп қайтарардилар. Очиғи, ўшанда бу гапларни ҳадеб эшитавериб баъзан ҳайрон бўлар, унинг мағзини чақмас эдим. Энди билсам бу гаплар билан раҳматлик бувим ўзини эмас, уйдагиларнинг раҳмини ер эканлар. Тўқчилик бўлса келди-кетдига қийналмайди, ҳаво очиқ, кунлар иссиқ бўлса одамлар у дунёга мени кузатишда қийналишмайди, деб ўйласалар керак-да! Айтганларидек бўлди. Айни ёз пайтида вафот этдилар Яхши, дили пок одамларнинг Аллоҳга яқин, ният-тилаклари ижобат бўлишига яна бир бор ишонч ҳосил қилдим ўшанда.

КЎНГЛИГА СОЛГАНДИ

СИНГЛИМНИНГ Ҳусния деган қизи бор. Ҳозир ували-жували бўлиб кетган. Ҳар гал уни кўрганимда сенинг ҳаётинг фойдага қолган-да, жиян, агар ўшанда бувинг бўлмаганда эди, деган хаёлга бораман.

Воқеа бундай бўлган эди. Ҳусния у маҳалда чамаси беш ёшлардаги қизалоқ эди. Бизникига меҳмонга келганди. Шаталоқ отиб, ҳовлининг у чеккасидан бу чеккасига бориб, болалар билан қувлашмачоқ ўйнаб юрарди. Бувиси эса уйга кираверишдаги ўчоқ бошида қўшнилар билан гурунглашиб, нонни зувала қилиб ясаб тандирга ёпишга тайёргарлик кўришарди. Шу пайт қаёқдандир Ҳусния югуриб келиб қолди. Бувисини қулоғига нималарнидир шивирлади. Шу пайт бувиси сапчиб ўрнидан турди. Қўллари билан Ҳуснияни қўлидан маҳкам ушлади. Агар уёққа борадиган бўлсанг, девор тагидан юрма, мана буёқдан юр, деб итариб, нариги чеккага йўналтириб юбордилар. Шу пайт кўз ўнгимда даҳшатли ҳодиса рўй берди. Ҳожатхонага олиб борувчи йўлак бўйлаб хом ғиштдан урилган девор ағанаб тушди. Синган ғиштнинг бир парчаси Ҳуснияning оёғига бориб тегиб, уни йиқитди. У додлаб юборди.

Ошхонада ўлтирган аёллар қотиб қолишди. Қаранг-а, сал бўлмаса қизалоқ девор тагида қолиб кетарди.

— Ҳамроҳон, — дейишди қўшнилар, — набирангиз ҳали оғиз ҳам очмаган эди-ку, қаёқдан билақолдингиз.

— Ўзим ҳам ҳайронман, — деди бувиси. У келиши билан ғойибдан бир овоз қулоғимга чалингандек бўлди. «Тур ўрнингдан, неварангни бошқа йўлга солиб юбор, деворларинг илвираб турибди-ку, бу томондан юрмасин». Ҳа, Аллоҳнинг ўзи бувининг кўнглига солган ва огоҳлантирган эди.

ТУШИДА АЁН БЎЛДИ

Ёшлигимда бирга ўқиб тепкилашиб катта бўлган бир дўстим бор эди. Ҳар замонда дам олиш кунлари учрашиб чойхонада, улфатчилик қилиб кўнгил ёзиб турамиз. Лекин бугун у хафароқ кўринарди.

— Нима бўлди? Нега қовоғингдан қор ёғиляпти.

— Э, нимасини айтасан, — деди у, — ойимчамиз зиракларини йўқотиб қўйибдилар. Мендан кўряптилар. Сиз олгансиз, топиб беринг, деб.

— Гапида жон бордир-да.

— Тўғри, — деди у, — кўпинча ишдан келгач қулоғидан зирагини ечиб олиб хоҳлаган жойида қолдириб кетаверарди. Мен кўриб қолиб, тағин битта-яримта бола-чақанинг қўлига тушиб қолмасин, деб олиб, беркитиб қўярдим. Эртасига қидиришга тушиб қолар, анча хунобгарчиликдан сўнг, ўзинг бундоқ кўзга кўринмайдиган жойга қўйиб қўйсанг, бўлмасмиди, деб олиб берардим. Лекин, бу гал, худо ҳаққи, олмаган эдим. Шунга хунобим ошяпти.

— Хафа бўлма, топилиб қолар, — дедим. — Ўзи қаерга қўйганини эслаёлмаётгандир-да!

Эртасига уни хурсанд ҳолда кўрдим. Ҳа, топилибди-да деб ўйладим.

— Қаерда экан?

— Эрталаб вақтли турди. Зирагимни қаердалигини билдим. Ҳозир топаман, — деди.

— Қандай қилиб, — дедим.

— Туш кўрдим, — деди у. — Тушимда биров хафа бўлма қизим, зирагинг ҳув анави товуқхона бурчагида тупроқ орасида, бориб кўргин, деб айтди.

— Бўлмаган гап, — дедим мен.

— Мана кўрасиз, тушим ўнгидан келадику, — деди ва товуқхона томонга бориб бурчакдаги тупроқни тита бошлади. Не кўз билан кўрайликки, зирак ўша ерда эди. Лекин у ерга қандай қилиб бориб қолган. Бу сирлигича қолди. Айтишадики, сичқон, каламушлар, зағизғон сингари қушлар тилла тақинчоқларни «яхши» кўради деб. Эҳтимол ўша жониворлар бу тақинчоқ билан «ҳазиллашишгандир-да». Тағин ким билади, дейсиз!

Н. РИХСИЕВ.

НУЖЛАРГА ИЛМИЙ ЁНДОШУВ

(Мақоладан боб)

Жозеф Аллен Хайнек ҳаётининг қарийб 40 йилини НУЖлар муаммосига, уларни тадқиқ этишга бағишлади. У узоқ вақт мобайнида АҚШ ҳарбий-ҳаво кучларида НУЖ муаммоси бўйича илмий маслаҳатчи бўлиб ишлади ва умрининг сўнгги дамларигача, аниқроғи, 1986 йилгача бу соҳанинг энг йирик, нуфузли билимдони бўлиб қолди. Доктор Хайнекнинг анъанавий илмлар борасидаги хизматлари ҳам анча салмоқлидир. У Линдхеймердаги фалакиёт Марказининг бошқони бўлиш билан бир қаторда, Шимоли-ғарб дорилфунунининг фалакиёт куллиёти раҳбарлиги вазифасини ҳам бажарди.

Бундан аввал эса олим Массачусетс штатининг Кембриж шаҳридаги Смитсониан астрофизика расадхонасида бошқон муовини бўлиб ишлади. Бу ерда у НАСА (Аэронавтика ва Фазони тадқиқ этиш илмий бошқармаси) ҳомийлигида йўлдошларни кузатиш дастурига бошчилик қилди. Докторнинг «НУЖларга илмий ёндошув» асари 1972 йили илк марта босилди. Кейинчалик яна бир неча бор нашр этилди.

М. Аллен Хайнек бундан ташқари «НУЖлар муаммосига доир мулоҳазаларим» рисоласи ва шу мавзудаги кўплаб мақола, илмий маърузаларнинг муаллифи ҳамдир.

Қуйида доктор Хайнекнинг «НУЖларга илмий ёндошув» китобидан парча эълон қилаяпмиз.

Бу китоб бир неча йил муқаддам ёзилган бўлсада, матбуотда яқиндан бери ёритишга киришилган НУЖлар борасидаги илк тасаввур сифатида ҳозир ҳам жуда қимматлидир. НУЖга дуч келган амриқоликлар йўллаган кўплаб мактубларнинг бирида шундай сатрлар бор: 1966 йилнинг 8 июн тонгида юз берган ҳодисани ҳеч қачон унутмайман. Бу воқеадан сўнг мени даҳшат чулғаб олди ва бир неча ҳафта ҳушсиз ҳолда юрдим. Ваҳоланки, уруш йиллари мардликда менга тенг келадиган жангчи топилмаганди. Ўша вақтларда биз душманнинг қирувчи учоқларини биринчи бўлиб совуққонлик билан қарши олган эдик. «Мовий китоб» вакиллари менга: «Яна ўша учоқларга дуч келгандирсиз», — дейишаяпти.

Узоқ йиллар мобайнида мен ҳамсуҳбат бўлган минглаб гувоҳларнинг аксари юқорида зикр этилган ҳам муаллифи каби, худди оддий ҳолиса ҳақида сўзлаётгандек фикр юритишади. НУЖларнинг пайдо бўлиши уларда кўчадаги оддий транспорт ҳодисаси ёки филлар иштирокидаги цирк томошаси каби таассурот қолдиргани сезилиб туради. Бироқ гувоҳлар филлар ва автомобил ҳалокати ҳақида бемалол, эркин ҳикоя қилишса, НУЖнинг таърифида сўз тополмай қийналишади. НУЖ ҳақидаги ҳикояларни деярли барчасида: «Мен умримда бундай ғаройиботни кўрмагандим», — қабилидаги ибораларни учратиш мумкин. Барча гувоҳлар кўрганларини яхшилаб тушунтиришга уринишади. Улар одатда ўз ҳикояларини шундай бошлашади: «Аввалига қандайдир автоҳалокат юз берган бўлса керак, деб ўйладим. Чунки узоқдан жандарм мошиналари чироқлари милтиллаётгандек туюлди. Аммо, бу «чироқлар» баландда эди. Шунда мен учоқ қулаяпти, деган хаёлга бордим. Унга яқин борганимизда янглишганимизни, у аллақандай учар жисм эканини англадик».

Кўриб турганингиздек, воқеа тафсилоти давомида бир нечта фараз бир-бирига уланиб кетган. НУЖга дуч келган киши кўп ҳолларда довдираб, ўзини йўқотиб қўяди: «Мен бу каби ажиб нарсани сира кўрмаганман». Дунёдаги ҳеч бир учоқ бундай катта тезликда уча олмаслигига имоним комил», — деб ёзади 1967 йилнинг 9 март куни кечки соат тўққизда НУЖни кўрган Айова штатининг бир фуқароси. Фантастикага ўхшаб кетадиган кўплаб шундай баённомалар билан танишарканман, хат эгаларининг аксарияти нуфузли, жиддий кишилар экани мени ҳайратга соларди. Улар зўр бериб кўрганлари ҳақиқат эканини исботлашга уринишаркан, ўз ҳикоялари билан кўпчиликка кулги бўлишларини ҳам жуда яхши тушунишарди.

НУЖ ҳақидаги маълумотлар ичида ўта масъул вазифадаги шахслар ҳам кўплаб учрайди. Масалан, Трансавстралия авиабирлашмасининг 11500 соатлик учиш тажрибасига эга бўлган учувчиси 1965 йилнинг 24 майида юз берган воқеа хусусида шундай баён қилади: «Шу дамгача мен бундай ҳодиса ҳақида гапирганларни мазаҳ қилиб юрардим. Аммо 24 май куни уни ўз кўзим билан кўрдим. Ҳа, тўғриси, ҳаммамиз кўрдик. Сирли жисмни онгли мавжудот бошқараётгани, у учоқ эмаслиги кундай равшан эди». Иккинчи жаҳон уруши йиллари 50 марта ҳарбий ҳаво жангида иштирок этиб, талай нишонлар билан тақдирланган яна бир канзаслик учувчи қуйидагича ҳикоя қилади: «Бизга ҳеч қандай товуш эшитилмади. НУЖ тижорат учоғи катталигида бўлиб, унда ҳеч қандай белги йўқ эди. Мен ногаҳон ўлим шарпасини ҳис этдим ва ўша куни бу дилхасталик мени сира тарк этмади».

НУЖ айнан кимга дуч келади?

Уни кўришга муяссар бўлган «омадли» кишилар оддий фуқароларми ёки қандайдир алоҳида ҳислатли кишиларми?

Бу саволга жавоб беришда қатор тўсиқларга дуч келдик. Аввало биз фақат ўз кузатишларини ихтиёрий равишда сўзлаб берган гувоҳларнигина билардик. Аслида эса гувоҳларнинг сони биз ўйлагандан кўп эди. Шу боис биз «омадли»ларнинг ҳислати ҳақида ҳеч нарса дея олмасдик ва тадқиқотимизга мактуб йўллаган муаллифнигина жалб этишга мажбур бўлдик. Айни чоғда уларга «НУЖ хабарчилари», деб ном бердик.

Ажойибот-ғаройибот

«ЮРАГИМ БОШҚА ТАНАДА ҲАМ ЯШАЙВЕРСИНМИ?»

Бахтсиз ҳодиса, кутилмаган фожеа туфайли ҳалок бўлган соғлом инсоннинг ички аъзолари оғир хасталик билан жон талашиб ётган ўзга бир инсонга асқотиши мумкин. Чет элларда жуда қисқа дақиқалар ичида аъзоларни кўчириб ўтказиш бўйича жарроҳлик амаллари бажарилиб, қанчадан-қанча инсонларни умри узайтирилгани эндиликда сир эмас. Бироқ бундай жарроҳликнинг ниҳоятда нозик ва қалтис томонлари борки, унда ҳатто ўлган одамнинг қайси динга мансублигини ҳам ҳисобга олмай илож йўқ.

Олмониянинг Рейнланд Пфалте ҳудуди ҳокими Рудолф Шарнинг ҳакимлар ишини енгиллатувчи қонунга имзо чекди. Ушбу қонунга кўра маҳаллий аҳолининг ўз аъзоларини вафотидан сўнг бошқаларга «ҳадя» этишдан норози бўлганлари ёнларида махсус ҳужжат олиб юришлари керак. Ҳужжатсиз кишиларни эса вафотидан сўнг зудлик билан тиббий кўрикдан ўтказилиб, унинг соғлом аъзоларидан фойдаланиш мумкин бўлади. Яъни ҳакимлар ўз хулосаларига таянган ҳолда унинг аъзоларидан турли мақсадларда фойдаланишга ҳақлидирлар.

Ушбу қонунни тайёрлашга ўн беш йилдан зиёд вақт кетганини қандай изоҳлаш мумкин? Албатта бунга биринчи галда диний оқим вакиллари (насроний ва протестантлар) қарши чиқдилар. Бошқалар эса қонунни бир овоздан маъқуллаб келмоқдалар.

Гап марҳумнинг ҳурматини ўрнига қўйиш ёки ўлим тўшагидаги инсонни сақлаб қолиш устида кетаркан, бу масаланинг ҳанузгача тортишувга сабаб бўлаётганини англаб етиш мушкул эмас.

Рейнланд — Пфалте ҳудудидагилар марҳумларнинг ички аъзоларини кўчириб ўтказиш тарафдори бўлиб қолмоқдалар. Бошқа бирон давлатда ҳали бунақа қонун чиқмагани сабабли мамлакат нуфуси қаттиқ ташвишга тушиб қолган. Буни марҳумлар жасади устида жарроҳлик қилишга йўл бермаётган қариндошларнинг хатти-ҳаракатлари ҳам тасдиқлаб турибди. Ўтган йили ҳар бешта марҳумдан биттасининг қариндоши жарроҳликка тўсқинлик қилган бўлса, бу йил ҳар тўртта марҳумнинг қариндоши аъзоларни кўчириб ўтказишга йўл қўймаяпти.

Яратганнинг иродаси ила ҳар бир инсонга берилган вужуддан бошқа инсонлар фойдаланишга ҳақлими-йўқми — буни оддий қонунлар билан изоҳлаш, оқлаш мушкулдир, албатта. Лекин «Юрагим бошқа танада яшайверсин, менинг вафотимдан кейин ҳам у уриб турса, бунинг нимаси ёмон?» деган қарорга келган кишиларнинг нақадар инсонпарвар эканликлари кишини ҳайратга солади.

Хориж матбуотидан олинди

СИНОАТГА ТЎЛА ДУНЁ

Африкага жойлашган Кения давлатининг шимолида Рудольф деган кўл бор. Шу ерда Энванитет деб юритиладиган оролча мавжуд бўлиб, кўл қирғоғида яшовчи Элмоло қабиласи тилида «борса келмас» деган маънони англатади. Бу кимсасиз оролга Элмоло аймоғидан бўлмиш бир неча қабила кўчиб ўтади. Бу ерда улар хўжаликларини тиклаб олишади. Қирғоққа балиқ келтириб сотадилар, қариндош-уруғлари билан борди-келди қилишади.

60-йилларда кунлардан бир кун Элмоло қабиласи оролда кўринмай қолади. Ташвишга тушган қирғоқ аҳли оролликлардан хабар олгани одам жўнатадилар. Қишлоқ кимсасиз ҳувиллаб ётар, хўжалик анжомлари жой-жойида турар, гулханлар ўчиб кулга айланган, ўша ерда қолган балиқлар сасий бошлаганини кўрадилар. 35 кишидан иборат қишлоқ аҳлидан ном-нишон қолмаганди. Ҳатто бирон кори-ҳол рўй берганини билдирувчи далил ҳам йўқ эди.

Оролдаги уйлар мана ўттиз йилдирки, кимсасиз ҳувуллаб ётибди. Бу уйларга кўчиб ўтишни ҳеч ким истамайди.

«Борса келмас» маъво Ўзбекистонда ҳам учрайди. Орол денгизининг ўртасида бир сирли оролча бор. У ерга борганлар кўпинча қайтмайдилар. Маълумотларга қараганда ўша ердан ҳар хил товушлар эшитилиб турар экан. Кузатув гуруҳлари бу ерда номаълум учувчи жисмларни ҳам учратишган. Ҳозирда Орол денгизидаги бу сирли маъво билан уфолог олим Сергей Азадов бошчилигидаги илмий гуруҳ шуғулланмоқда.

* * *

Игна санчиб даволаш усули қай тариқа кашф этилганини кўпчилик билмаса керак. Аён бўлишича, бундан тахминан беш минг йил муқаддам, Чин мамлакатини доно шаҳаншоҳ Фу Син бошқарган вақтларда, унинг фуқароларидан бири қаттиқ бош оғриғига йўлиқади. Шўрлик бемор шундай мушкул аҳволга тушадики, кечаю кундуз ўзини қўярга жой тополмайди. Кунлардан бир куни у ер чопаётиб, тош кетмонни оёғига уриб олади ва ўша заҳоти бош оғриғи худди суғуриб олгандай таққа тўхтайди. Шундан кейин яқин атрофдаги аҳоли бош оғриғига йўлиққан одамнинг оёғига кетмон уришга тушиб кетади. Бу ҳодисадан хабардор бўлган шоҳ ўйланиб қолади. У зарби қаттиқ оғритадиган кетмон ўрнига оёққа тош игна тиқиб кўради, натижаси яхши бўлади. Кейинчалик бундай игна санчишлар фақат бош оғриғига эмас, кўплаб бошқа касалликларни даф этишда ҳам катта фойда келтириши аниқланади. Ҳакимлар дастлаб тош, сўнгра маъдан игна санчиб даволай бошлайдилар. Кейинроқ тери нуқталарини куйдириш билан бармоқ босиш усуллари пайдо бўлади.

* * *

Эътиборингизга Тошкент шаҳрида юз берган бир сирли ҳодисани ҳавола этамиз. Яқинда «Қалб кўзи» газетаси таҳририятига педагогика илмгоҳи толиби Исомиддин Бурхонов деган йигит ғалати сурат кўтариб келди. Суратда рўмол ўраган, пальто кийган аёлнинг ён томонидан туширилган тасвири бор эди. Аёл қўли билан бир нимани чўзиб тортиб турарди.

Воқеа бундай бўлган эди. Бурхонов педагогика билим юрти ётоқхонаси биносининг қаршисида икки дугонани суратга туширади. Аммо тасма чиқарилгач, икки қизнинг ўрнига ҳалиги айтилган аёлнинг сурати тушиб қолгани аён бўлади. Қизларнинг ҳамда сураткашнинг гувоҳлик беришича, сурат олинаётган чоғда ён-атрофда ҳеч ким бўлмаган, аёлни эса ҳеч ким танимасди.

* * *

Ҳаётда ҳеч бир мантиққа тўғри келмайдиган ғаройиб тасодифий мутаносибликлар учраб туради. Ана шундай ғаройиб ҳодиса: Рум папаси Павел VI 1923 йилда қўнғироқли соатча сотиб олади. Соат 55 йил давомида ҳар тонг соат 6 да жиринглаб Павел VIни уйқудан уйғотишни канда қилмайди. Лекин 1978 йилнинг 6 августи куни оқшом чоғи 9.40 да соат негадир ўзидан-ўзи жиринглаб кетади. Ва худди ана шу дақиқада бутунлай бошқа бинода бўлган Павел VI бандаликни бажо келтиради.

Тўпловчи: Саида ЖЎРАЕВА.

Минг бир хабар

КЕМАЛАР ҚАЁҚҚА ЙЎҚОЛДИ?

Мудҳиш Бермуд учбурчаги ҳақида жуда кўп шов-шувлар бўлган. Олимлар шу жабҳани ўрганишга жазм қилдилар-у, аммо бу борада бирон-бир аниқ тўхтамга келолмадилар. Аммо буни қарангки, кемалар нафақат Бермуд учбурчагида, балки бошқа жойларда (аввалги асрларда) ҳам кўплаб талофатга учраган.

Уммонда рўй бергувчи табиий офатлар ниҳоятда хавфлидир. Чунончи, тарих саҳифалари минглаб йўловчилари билан бирга денгизга ғарқ бўлган фожиали воқеалар билан тўлиб-тошгандир.

Айниқса, XIX асрда денгизчилар кемалар кўпайиши туфайли кимсасиз соҳилларни ҳам ишғол қила бошладилар. Шу билан бирга кемаларнинг талофатга учраш ҳоллари, яъни уларнинг ғарқ бўлиши, ёнғин чиқиши, қумга тиқилиб қолиши сингари ҳодисалар ортиб борди. Булар орасида кемаларнинг сирли равишда изсиз ғойиб бўлиш ҳоллари кам эмасди. Масалан, 1957 йили Кардифф номли инглиз бандаргоҳидан йўлга чиққан «Дойчланд» кемаси йўловчи ва денгизчилари билан бирга дом-дараксиз йўқолади. 1872 йили эса худди шу тарзда ғойиб бўлган «Мэри Целесте» Амриқо кемаси «Дей Грациа» кемаси томонидан топилади. Аммо шуниси ажабланарлики, кема сирли равишда Жанубий Амриқонинг шимоли-шарқий минтақасига бориб қолган, кема саҳнида эса на тирик жонзот ва на мурдалар кўринмасди. Агар қароқчилар ҳужуми, десак кема аъзоларининг бирор нарсасига ҳеч ким тегмаган, кеманинг эшкакли қайиғи ҳам илиғлиқ эди. Ҳатто каюм-компанияда чой ичилган дастурхон ёзиғлигича қолган. Устол устида кема капитанининг тамакидонигача турарди.

1892 йили Гринокедаги Рассела корхонасида бир елканли кема қуриб битказилади. Уни корхона хўжайинининг қизи шарафига «Мария Рикмарс» деб атайдилар. Бу кема илк марта саҳнига кўмир ортиб, Бристоль кўрфазидаги Барри бандаргоҳидан Сингапурга қараб йўлга чиқади. 1892 йилнинг 15 мартида йўл олган кема 2 июнь куни манзилига етиб келади. Аммо шундан кейин у Ҳинд уммонида бедарак ғойиб бўлади. Шуниси ажабланарлики, кема уммоннинг энг серқатнов жойида йўқолганди...

Шу ўринда бу сингари кемаларнинг сирли ғойиб бўлишини «тарих безаги» деб аташ қийин. Балки улар бизга уммонлар сирини ва улар баҳонасида олам сирларини кашф этмоғимиз учун бир воситадир.

М. ИБРОҲИМОВА тайёрлади.

Вилоят «Пахта» ассоциацияси ўз фаолиятини

ТУГАТАДИ.

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида 55-85-52 телефон рақами бўйича қабул қилинади: Нукус кўчаси, 77 уй.

Республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик Маркази Тошкент вилояти бўлими бошқаруви бўлим бошлиғи Раҳматилла Шералиевга акаси **Абдумутал ШЕРАЛИЕВнинг** бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOŞKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Муҳаррир: Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: хатлар ва оммавий ишлар бўлими: 33-40-48. Эълонлар: 33-99-15, 32-57-27.

• Мақолалар, эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун муаллифлар, реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

• Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-0241. 17198 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.

"Шарқ" нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 18.00.